

אלא חד ספק אצל אס החזיר למחר דליכא חרי ספיקי ודאי שרו ללא עדיפי מכלי הגויס יח: **כתב** הרא"ש כלל י"ט סימן (כ"ב) [י"ט] מאני דקוניא ששהו צנית הגוי אס ניכר צו המאכל ששלח ישראל צמוכו מותר ואס לאו אסור אס רגילים להדיח הכלים צחמין דחיישין שמה הודח עם כלי איסורין של גויס: **כתב** צאנרות חיים (ס"ה) כה הלכות איסורי מאכלות אות נג) צסס הרא"ה קדרות או קערות שלנו שעמדו צנית הגוי צלא סימן משהה אותם מעת לעת ומותר:

הלכות יין נסך

סימן קכג

פרטי רמזי דינים המבוארים בזה הסימן

[א] טעם למה גזרו על סתם יינם איסור הנאה: אם מגע גוי עובד אלילים ביין שלנו אוסר בהנאה בזמן הזה: אם מותר ליקח יין מהגויס בחובותיהן בזמן הזה: אם סתם יינם בזמן הזה מותר בהנאה: [ג-ט] דין יין מבושל ואלונתית ויינומילין: [ה] דין חבשיל שיש בו יין ונגע בו הגוי קודם שהרתיח: דין יין שנתערב בו דבש או שאור: [ו,ז] דין חומץ ומי הכוסר: [ח,ט,י] דין יין מזוג ודין תמד ושמרים שנתן עליהם מים: [יג] דין חרס אדרייני: [יד] דין חרצנים וזגים של גויס וכן שמרי יין: [טז] דין תמצית יין של גויס הנקשר על דופני החבית: [יז] מאימתי נקרא יין ליאסר במגע הגוי: [כא] אם מותר לדרוך עם הגוי: [כט] גיגית מלאה ענבים דרוכים עומדת בבית הגוי אם מותר לקנותה: [כז] גת שהיא סתומה ומלאה וירד ממנה יין וחרצנים ביחד לתוך הסל וממנו ירד לבד:

א (ה) יין שנתנסך לע"ז אסור בהנאה.
ב (ז) וחכמים גזרו על סתם יינם משום בנותיהן

צפני ע"ז אסור ורבי יהודה צן צתירא ורבי יהודה צן צצא ממירין משום שני דברים אחד שאין מנסכין יין אלא צפני ע"ז ואחד שאומר לו לא כל הימנך שתאסור ייני לאונסי והלכה כח"ק ולכן כחצו רבינו יין שהוא אומר מותר עכ"ל (ד):

קכג פרטי רמזי דינים המחודשים המבוארים בזה הסימן
[ב] אסור לעשות מרחץ מסתם יינם: לא התירו אכילה ושתייה אפילו באיסורין דרבנן לחולה שאין בו סכנה אלא בבישולי גויס בלבד: [הא] ויין מבושל שנתערב בו מעט יין חי ונגע בו הגוי: יין שנתערב בו שכר תאנים ונגע בו הגוי: יין שמשמים בשומים או בחרדל או במוריים ונגע בו הגוי: [י] ואם מותר להוציא חרצנים והזגים מן הגת על ידי גוי: [יב] אם מותר שירחוך גוי חבית שיש בו שמרים: [יד-טז] מקומות שנוהגים הגויס לתקן הלחם בשמרי יין: [יז] גוי שהביא ענבים בסלים ודרדורים אע"פ שהיין מולף עליהם מותר: אם הניח ישראל לגוי לדרוך בגיגית קודם המשכה: [יז] אם מותר לקנות מהגויס עריבות הנתונות על העגלות מלאות ענבים דרוכות: [יט] הקונה יין מגתות הגויס שיש בהם כרזא גדולה או קטנה: [כג] חבית יין נסך שמונה עם חביות יין כשר צריך לעשות הכירא: [כד] אגוא"ה ארדיינט"י של גויס אסור בהנאה: [הב] אם מותר ליקח מהגויס צבע שיש בו חומץ: סנדלים שעשויים מעורות שנותנים הגויס חומץ בעבור שלהם: [כה] קוליינדר"י שמתקנים בחומץ ועושים מהם קונפיט"י: [כו,כז] דבש של ישמעאלים אם הוא מותר:

א, ב (א) יין שנתנסך לעבודה זרה אסור בהנאה. צפרק שני דעבודה זרה (כט): מייתי לה מדכתיב (דברים לז לא) אשר חלב צחמין וצחמין יאכלו ישמו יין נסיכס מקיש יין נסך לזבח וצחמ כתיב (מהלס קו כח) וינמדו לצעל פפור ויאכלו צחמי מתים מה מת אסור צהנאה אף צחמ אסור צהנאה: [בדק הבית] וכתוב בארחות חיים (סי' כג הל' יין נסך אות א) שאפילו להתרפאות ממנו אפילו במקום סכנה אסור והשוותה א) ממנו אפילו כל שהוא לוקה ב) לפי שאיסורו משום תקרובת עבודה זרה ואין לו שיעור עכ"ל [עד כאן]: **וחכמים גזרו על סתם יינם משום בנותיהן.** שס (ט): גזרו על פתן ושמן משום יינם ועל יינם משום יחוד צנותיהן:

דרכי משה

ד) ושאר דברים הנלקחים מן הגויס עיין לעיל סימן קי"ג ועיין לקמן סוף סימן קל"ו (ארוך אות ג) אי גוי מסיח לפי תומו נאמן על כליו גם לעיל ריש סימן קכ"א (אות ב):

פרישה

קכג (ה) יין שנתנסך לע"ז אסור בהנאה. העטם שנאמר אשר חלב צחמין וצחמין יאכלו ישמו יין נסיכס מקיש יין נסך לזבח וצחמ כתיב (מהלס קו כח) וינמדו לצעל פפור ויאכלו צחמי מתים מה מת אסור צהנאה אף צחמ אסור צהנאה: [בדק הבית] וכתוב בארחות חיים (סי' כג הל' יין נסך אות א) שאפילו להתרפאות ממנו אפילו במקום סכנה אסור והשוותה א) ממנו אפילו כל שהוא לוקה ב) לפי שאיסורו משום תקרובת עבודה זרה ואין לו שיעור עכ"ל [עד כאן]: **וחכמים גזרו על סתם יינם משום יחוד צנותיהן.** שס (ט): גזרו על פתן ושמן משום יינם ועל יינם משום יחוד צנותיהן:

הגהות והערות

ואכתבנו בסמוך כתב בחשובת הרא"ש כלל י"ט מאני דקוניא ששהו צנית הגוי אס ניכר צו המאכל ששלח ישראל צמוכו מותר ואס לאו אסור אס רגילים להדיח הכלים צחמין דחיישין שמה הודח עם כלי איסורין של גויס: **כתב** צאנרות חיים (ס"ה) כה הלכות איסורי מאכלות אות נג) צסס הרא"ה קדרות או קערות שלנו שעמדו צנית הגוי צלא סימן משהה אותם מעת לעת ומותר:

א) **מכתב** והשוותה ממנו ולא כתב והנהנה ממנו משמע דוקא השוואת לוקה ולא הנהנה, ועיין לחם משנה פי"א מהמ"א ה"א דהוא הדין דנהנה לוקה, ועיין דינא דחיי לאוין קמח דף קלח ע"ב: [ב] דין

זה הובא גם ברמב"ם פי"א מהלכות מאכלות אסורות ה"א, וכתב שם בכסף משנה וזה לשונו ומ"ש שלוקה איני יודע מנין לו לרבינו ומצאתי להרמב"ן בהשגותיו על ספר המצות של רבינו שהוקשה לו זה וכתב ח"ל אנכי לא ידעתי מקום המלקות הזה ולא ראיתי עד הנה בתלמוד בבלי או הירושלמי אבל יתכן שילקה מדכתיב (שמות לד טו) וקרא לך ואכלת מזבחך שענינו פן תכרות ברית ליושב הארץ וקרא לך ואכלת מזבחך והוא לשון מניעה ממה שמפורסם (מכות יג:) השמר פן ואל לא תעשה והזהב והיין המתנסך לע"ז אחד הם כמו שאמר חכמים בכ"מ (סנהדרין מ ע"ב, ס ע"ב, סב ע"א) המזבח והמתנסך עכ"ל:

(ג) עשו סתם יינם בא"ו ודאי נתנסך בו'. פירש ר"ן כיון דכבר נאסר סתם יינם משום חתנות נזופיהן חששו שמה אחי למיטעי ולהסיר גם יין שננסך ודאי בהנאה כמו סתם אבל אי לאו טעמא דחתנות לא הוה חיישין למגזר משום יין נסך דמיעוטא הוא ולמיעוטא לא חיישין ועוד כתב רמב"ן דאם איתא דנסכיה לא הוה מזבין ליה (והכי אצטרך למגזר משום נזופיהם. עד כאן המניה) עכ"ל ר"ן. אבל מלשון רבינו משמע דלא קבירא ליה האי פירושא אלא שמשום שהנזכרו לאסור סתם יינם משום נזופיהן אסוריהו גם בהנאה כיון שמיניו שאסרה התורה יין נסך בהנאה עשו איסורו כיון של תורה מה שאין כן בפתן ושמןם דלא מיניו זהו איסור הנאה בשום דבר וכן מוכח מלשון התוספות דפ"ב דע"ו דף כ"ט ר"ש ע"ב (ד"ה יין) עי"ש. והשתא אחי שפיר מה שכתב בסמוך בשם הרא"ש ז"ל וטעמים הללו מספיקין בו' דמשמע דמשום איסור נזופיהן אסור בהנאה לא משום גזירת יין נסך עצמו ומסיק ומיהו יש לומר שמחלה לא בו' רצה לומר ליישב דברי הראשונים יש לומר דקבירא ליה כן אבל לדרידה לא קבירא ליה אלא כמ"ס מחלה וזהו שמיק ומיהו רציה בדורה אין לנו להחיות בהנאה ורצה לומר דהא לעולם שכתבתי ראשונה דאיסור הנאה היה חלקת גזרם ומשום חתנות לחוד

ג' ומו"ש אבל רשב"ם כתב וכו' עד מוכרין אותו לגוים. הוא לשון הרא"ש שפרק רבי ישמעאל (דף ל' ע"ד) (סי' ז) ואיכא למידק מאי וגם אם נגע דקאמר הלא הוראת הגאונים הייתה על מגע גוי ומשם למדו גם להציל מידם ליקח יין בחצותיהן ונראה דנלשון זה בא ליישב דמה שלמדו מדברי הגאונים ליקח יין מגוי בחצותיהן אע"ג דהגאונים לא אמרו אלא צמגע שלהם היינו טעמא משום דסבירא להו דטפי מסתברא להחיר צוז צמגע גוי דהלא מי שיש לו חוב

אלל הגוי אנוס הוא דאי אפשר להציל את שלו אלא בכך וגם שכיחא טובא ואיכא הפסד מרובה אבל מגע גוי ביין שלנו הוא ליה קרוב לפשיעה דהוי ליה להזהר ממגעו וגם לא שכיחא וליכא הפסד מרובה וכיון דהגאונים החירו צמגעו ביין שלנו למדו מהם צמכל שכן דמותר להציל מידם ליקח ממנו יין בחצו ולכן כתב הרא"ש ורבינו וע"ז סומכין ליקח יין בחצו וגם אם נגע וכו'. ועוד יש לומר דלפי דפסק רבי ישמעאל (דף י"ט:) קאמר רב אשי האי גוי דנפקיה לחמרא דשראל צכוונה אע"ג דלצוניה לגוי אחרינא אסור שרי ליה למשקל דמיה מההוא גוי מאי טעמא מיקלי קלייה וכדכתב רבינו לקמן בסיומן קל"ב (רכ.) על כן כתב רבינו דעל זה סומכין ליקח יין בחצותיהן היכא דלא אפשר להציל מידם צענין אחר וגם אם נגע גוי ביין שלנו אע"ג דאפשר ליה למשקל דמיה מההוא גוי כשיתצטעו צדיניהם אפילו הכי סומכין על זה למכרו לגוי אחר ואע"ג דתלמודא אסריה צהדיא למכרו לגוי אחר והוא הדין דשרי לתמו צמחנה לגוי אחר וכל שכן דשרי למשקל דמי מההוא גוי דנפקיה. ועוד יש לומר והוא העיקר דהגאונים היו מחירין צומן הזה כל הנאה אפילו לנחמלה כי לא היו מסופקים ומה שנוכר צדצריהם מגע גוי לאו דוקא אלא כיון

והפסד צידים ואף על פי כן לא רצה רבינו חס לאסור הואיל ופסע המנהג להיתר הנח לישראל (צ"ה ל.) שהיו שוגגים ואל יהיו מזידים ומכל מקום לסמך המנהג ה' קלם ראה שנדמה סתם מגען למודד צקנה דאמרינן (ס:) ימכר משום דלא נמכין לניסוך ואפילו אם נדמה למדדו ציד שרי לרבנן דאמרי ימכר ועד כאן לא אסר רבי נתן (נ.) אלא צמדדו ציד משום דגזר אטו שכשוך ציד ואי קא משכשך אחי לנסוכי לעבודה זרה אבל צומן הזה אפילו משכשך ליכא ניסוך ואפילו רבי נתן מודה דשרי צהנאה ואם תאמר כיון דגזרו על ניסוך הגוים הו"ל ליה דבר צנמנין דלריך מנין אחר להחירו (צ"ה ה.) יש לומר דלא גזרו אלא על המנסכים וכיון דהשתא לא מנסכי

[אוצר החכמה]

דרכי משה

משום חשש יין נסך א"כ כשבטל הטעם הותרה הגזירה ממילא מידי דהוי אגילוי (ריש סי' קטז) דמותר צומן הזה הואיל ואין נחשים מצויין בינינו והוא הדין בסתם יינן הואיל ואין יין נסך גמור מצוי בינינו ולכן כתב הטור אבל רשב"ם כתב וכו' ואם כן מדמתיר צומן הזה מכלל דסבירא ליה טעם אחר ממה שפירש בתחלה ולכן שייך לומר לשון אבל וזה ברור: כתב בתשובות הרא"ש כלל י"ט סימן ט"ז על השוטה יין נסך בשוגג במה יתכפר שמעתי אומרים בשם החסיד שיתענה חמשה ימים כנגד [צ] חמש פעמים גפן שבחומש עכ"ל: במדרכי פ"ק דפסחים (סי' תקלד) בשם ראבי"ה (פסחים סי' תלז) דהיכא דמונח חבית של יין נסך עם חביות כשרים צצריך לעשות היכרא דלא בדילי אינשי מיניה עכ"ל:

פרישה

(ה) אבל הרשב"ם כתב בשם רש"י וכו'. והוי כמניוק לאסור צמחיה ולא צהנאה אבל ר"י חילק ציניהם דשאני מניוק דאין צו אפילו צוונת מגע דקילא ממכין ליגע בלא צוונת ניסוך:

דרישה

קכג [א] אבל רשב"ם כתב בשם רש"י כו'. ז"ל ב"י אין לשון זה מדוקדק דהוה ליה למימר ומיהו כתב רשב"ם כו' דהא מאי דכתב ברישא שאסוריהו בהנאה תלמוד ערוך הוא אלא שרשב"ם בא לומר שבצומן הזה הקילו ודוקא צומן התלמוד שהיו רגילין לנסך החמירו ועיין פרישה דלא קשיא מידי: [ב] דגוים צומן הזה אין רגילין לנסך צע"ז. ז"ל הרשב"א (תה"א ב"ה ש"ד נב.) אפילו גוים שבחוצה לארץ שאין עובדים עבודה זרה אלא מעשה אבותיהם בידיהם מכל מקום כיון שהם מנסכי יין לפני ע"ז אין כח בידינו להתיר לייחד

חדושי הגהות

קכג [א] ה"ז צ"ס זה י"ש צלשן הטור על נכון: [ב] ר"י חזן משנה חורה כ"ה צמ"א צש"ע (סכ"ו) וצ"ס (סוף הסימן) משמע שר"ל כנגד ה' פעמים גפן שצפרשת שר המשקים (נראה מ) [ג]:

הגהות והערות

[ג] עיין אורח מישור ס"ק א: [ד] בתום או ימכרנו אותו גוי לגוי: [ה] בב"ח על הגליון לסמך המנהג "הביא" קצת ראייה:

ומו"ש אבל רשב"ם כתב בשם רש"י (יבמות נג. ד"ה א"א, תשובות רש"י מהר"א מפניין ס' שבו) ע"ש שם הגאונים דצומן הזה אין איסור הנאה במגע גוי ביין שצ"ו וכו'. [א] אין לשון זה מדוקדק דמשמע מיניה דרשב"ם אחא לאפילווי אמאי דקאמר צרישא דאסרו מגען ציין שלנו צהנאה ואי אפשר לומר כן דהא מאי דכתב צרישא תלמוד ערוך הוא צמחיה דוכתי ואי אפשר שרשב"ם יחלוק עליו אלא שצ"א לומר דהא דאסרו מגע גוי צהנאה היינו דוקא גוים צצמנס שהיו רגילים לנסך אבל

צומן הזה שאינם רגילים לנסך לא וכך הוה ליה למימר והחמירו לאסור צהנאה אפילו מגע גוי ציין שלנו ומיהו רשב"ם כתב צסם רש"י על שם הגאונים דהני מילי צומנס אבל צומן הזה אין רגילין לנסך לעבודה זרה והוה לענין ניסוך כאילו אינם יודעים צע"ז עבודה זרה ומשמיה וכו' (א): ודבריו רשב"ם צסם רש"י על שם הגאונים ושעל זה סמכו לקבל צחצותיהם יין מן העכו"ם כתבו החוספות (נ:ו) ד"ה לאפוקי) והרא"ש (סי' ז) והמרדכי (סי' תמז) צפרק רבי ישמעאל (סס נ:ו) וכתבו החוספות (סס) מיהו ר"י מקשה דהיאך נחיר מגע גוי צהנאה מטעם מניוק צן יומו מה ענין זה לזה והלא מה שאנו מחירים צמניוק איסור הנאה היינו משום דאין צו אפילו צוונת מגע ואם כן גוים צומן הזה דמכווני למיגע יאסרו אפילו צהנאה דהא על כרחך קיימא לן שחמורה צוונת מגע אף בלא צוונת ניסוך מהיכא דליכא צוונה כלל כדפרישית לעיל (נ:ו) ד"ה ה"ג) וחזר ר"ת ואמר דודאי מחוך ההלכות לא מצינו ראייה פשוטה להתיר מגע גוי ציין ואף לא סתם יינס צהנאה כי אם למוכרו לאותו גוי עצמו כדאמר רב אשי לקמן (נ:ט) דמישקל דמי מההוא גוי דנפקיה שרי מאי טעמא מיקלא קלייה או ימכרנו אותו גוי [ד] כמו שהיה מוכרו לצורך עצמו והעיד רבינו חס על רבינו מאיר אצ"ו כי פעם נודמן לו יין נסך

והפסד צידים ואף על פי כן לא רצה רבינו חס לאסור הואיל ופסע המנהג להיתר הנח לישראל (צ"ה ל.) שהיו שוגגים ואל יהיו מזידים ומכל מקום לסמך המנהג ה' קלם ראה שנדמה סתם מגען למודד צקנה דאמרינן (ס:) ימכר משום דלא נמכין לניסוך ואפילו אם נדמה למדדו ציד שרי לרבנן דאמרי ימכר ועד כאן לא אסר רבי נתן (נ.) אלא צמדדו ציד משום דגזר אטו שכשוך ציד ואי קא משכשך אחי לנסוכי לעבודה זרה אבל צומן הזה אפילו משכשך ליכא ניסוך ואפילו רבי נתן מודה דשרי צהנאה ואם תאמר כיון דגזרו על ניסוך הגוים הו"ל ליה דבר צנמנין דלריך מנין אחר להחירו (צ"ה ה.) יש לומר דלא גזרו אלא על המנסכים וכיון דהשתא לא מנסכי

[אוצר החכמה]

שהראיה שהציאו לדין זה מצינוק גוי דמיירי במגע גוי הזכירו דצדריהם
מגע גוי אצל הוא הדין כל הנאה מותר מדינא לפי דעת הגאונים
אך הצאים אחריהם היו מסופקים ולא רצו להקל אלא במקום הפסד
ולכן סיים הרא"ש דצדרי וכתב וע"ז סומכין בהרבה מקומות וכו'
דהקילו ליקח מהן יין בחובותיהן וגם
אם נגע גוי וכו' דמגע גוי בלעד
התירו ולא יוסר וכן פירש מהר"ם
ז"ל מפלד"ו ה"ה בתשובה סימן ע"ו
והוא האמת צאין ספק ויחזקו בסמוך
בס"ד:

ד וכו"ש ע"ז שם הרא"ש
וטעמים הללו מספיקין וכו'.

פירוש דעל מה שהיו נוהגין לקנות
יין מן הגוים להשתכר בו כתב
הרא"ש דכיון דאסרו חכמים סתם

יין בהנאה משום צנותיהן אין טעם להתירו דאסור צנותיהן במקומו
עומד והכי קאמר דטעמים הללו שכתבו הגאונים דזמן הזה אין
רגילין לנסך לע"ז מספיקין למגע גוי ציין שלנו דלא חיישינן שהיתה
כוונת הגוי במגעו לשם ניסוך ושיהא נאסר בהנאה מן המורה ציין
נסך ודאי דליחא אצל מכל מקום יש לאסור סתם יין בהנאה אפילו
אם תמצי לומר דודאי הוא דלא היה הגוי מנסך יין שלו אפילו הכי
אסור

1234567

ה"א ונראה שדעת הרמב"ם שלא לחלק ציין גוים שצומנם לגוים שצומנם
ע"ז כגון אלו הישמעאלים יין אסור צנותיהן ומותר בהנאה וכן הורו כל
הגאונים אצל הנוצרים עובדי ע"ז הם וסתם יינם אסור צנותיהן
עכ"ל ומדקתם ולא חילק משמע דלא מפליג ציין זמן לזמן כלל:
הזה אין רגילים לנסך לע"ז דהא חזינן הכי גוים דמנסכו יין ולחם
מיקרי הדין נסך ה"א כיון דלא שפכי ליה קמי ע"ז בדרך ניסוך פנים
תקרובת ע"ז מכל מקום לא מיקריא הדין עבודה ניסוך ומיהו הכי יוניס
דחזינן ומתערבים המים עמא"ם עם היין היה נראה שזריקת המים
לנסוך וכו' הוא ניסוך והרי מים שנתנסכו לע"ז מעורבים ציין אלא
דכיון דאינם מנסכים היין לשפכו לפני ע"ז כדאמרן ואי אתה צא
לנסוך את היין אלא מחמת שנתערבו בו מים המנוסכים הוא ליה
מים ציין דטעלי כדאיתא בסוף ע"ז (עב):

ב כתב הרשב"א בתשובה אחרת אם מותר לעשות מרתן מסתם יין או לא
זו סכנה אלא שאין דין צורות דין ההלכה כזה ואומר אני שיש לאסור מפני
שלא מנאמי היתר לאכילה ולשתיה אפילו באיסורין דרבנן
צחולה שאין צו סכנה אלא צדשולי גוים בלעד כמו שאמרנו כל זרבי
חולה נעשים על ידי גוי (שם קטו). וכלל כל זרבי חולה
הוא שמצטל לזורך אכילתו אצל להאכילו שומנו של גיד ולהשקותו סתם
יינם מן הדברים האסורים מדצריהם לאכילה או צמותה לא שמענו

דרכי משה

הוא בהגהות אשרי"י פרק רבי ישמעאל (ס"ז) דדוקא משום הפסד התירו
אבל כל מה שאפשר להרחיק ירחיק ולזה כתב שם דלא ישהנו אצלו בחביות
ליישנו ואפילו בבית הגוי אסור להשהותו עכ"ל וכן הוא בהגה"ה
בחדושי מרדכי ח' ושאלתם אם מותר להשכיר מרתפו להניח שם סתם יינן אסור

פרישה

לעיל סימן קי"ח גבי אם עשה השפחה גויה דבר איסור במאכל שלא יאכל אותו לא
לה ולא לגוי אחר וכו"ש ה"ב (קטו: ד"ה כתב בשלי הטקט) בשם שגלי לקט (ח"ב ס' ו) ומטעם
שלא תרגיל לעשות כן. עד כאן המגיה: (י) אבל סתם יינן שאסרו בהנאה
משום בנותיהן. ביארתי בסמוך (אות ג) וגם מ"ש ומיהו י"ל שמתחלה לא
אסרו כו' כ"ז ביארתי בסמוך (ס):

דרישה

ע"ז מכל מקום ניסוך לא מיקרי ומיהו הכי יוניס דחזינן להו דלא שותו חמרא
עד דאתא כומר וזורק עליהן מים טמאים לע"ז עם היין היה נראה שזריקת
המים שזרקו בו היה ניסוך דהרי מים שנתנסכו לע"ז מעורבים ציין אלא
י"ל הואיל והיין שמנסכין לא היה נסך כדאמרין ואם אתה בא לאסור
את היין רק משום מים הוי ליה מים ציין דבטל כדאיתא בסוף ע"ז עכ"ל:

חדושי הגהות

[ג] ש"ש וגם דקאמר אע"ז דכ"ש הוא כנר נתישע הטיב צפרישה ונסתה הגדולה (הגהות הטור אות יט) וט"ז א"ק ב':

הגהות והערות

דצ"ל "אבל לקנות בתחילה לחזור" על פי הנוסח שבהגהות מיימוניות ובדפוסים
המאוחרים תיקנו כן בקצר ע"פ הגהות: ח' מובא בתשב"ץ הקטן ס"י שער, וכן
הביא רבינו ירוחם יי"ז ח"א קנא ע"א דין זה בשם רבינו מאיר, וכן הובא לקמן
בבית יוסף סו"ס קלג ד"ה וכתוב עור בשם ארחות חיים ע"ש הר"מ:

ה"א מובא עד ד"ה הרשב"א בחשובה הושמט בדפוסים המאוחרים מחמת
הצנזור, ואנו הכנסנוהו על פי ב"י דפ"ר: ו' תיבות "לא מיקרי ההיא נסך"
ליחא בדפ"ר: ז' בד"פ הארוך הנדפס ובקצר דפוס ברלין ובכתה"ה הנוסח
"אבל לא יקנה בתחילה לחזור ולמכרו", וכתוב בחדושי הגהות דפוס דיהרפורט

והטענה נהיית נשוא גויס מה שאין כן בשאר האיסורים נ"ל משום שהוא איסור קל והתירו בשבת שאי אפשר ע"י ישראל כמו שהתירו פת של פלטר (ע"ז לה) וכן הניח ישראל וגמר גוי הניח גוי וגמר ישראל (ס"ט לה) כל שיש הוכחה אפילו מעט התירו לפי שעיני החשש אינו מנאי דהיינו חמנות דאינו תלוי בעצמו לבד אלא בדעת מסכמת עמו אבל בשאר האיסורים שגזירתן קרובה דחלוין בעצמן שלא נתייר סתם יינם מפני שיש בו חשש משום ודאי יינם וכן כל כיוצא בזה ומעתה יש לדון ולאסור לרמון בסתם יינם דהרמיה צ"ח הרי היא כשתיה שהרי אפילו סיקה בשמן של תרומת חולה לארץ

יש לומר שמתחלה לא אסרו סתם יינן אלא בשתיה מידי דהוה אפת שמן ושלקות אלא משום שהיו רגילין לנסך אסורו בהנאה כ"ן שנתנסך לעבודה זרה והאידינא שאין מנסכין דין הוא שנעשה סתם יינן כפת ושלקות. ומכל מקום ראייה ברורה אין לנו להתירו בהנאה והנח להם לישראל מוטב שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין ע"כ:

לגילוי ואין לומר דדבר שזמנין הוא אחר להתירו כי ודאי הוא כשאסרו תחלה לא אסרו אלא במקום שהנחשים מזיזין כמו שאפרש לקמן גבי יין נסך עכ"ל אלמא דמה שמפרש האי טעמא גבי יין נסך צפרק רבי ישמעאל דלא גזרו אלא על המנסכים וכיון דהשתא ליכא מנסכים יש לתלות להתיר מדברי רבינו תם הוא ודאי דלגבי גזירות לא קיימא לן כדפינו תם לנהוג בהם היתר אכילה מכל מקום צהיית הנאה ד"ן של גויס נהגו הרבה קוטרם להסתמך בהן ולא ראינו לרבותינו שגזרו עליהן איסור כי סמכו על מה שכתבו התוספות והרא"ש הואיל ופשוט המנהג להתיר הנח להם לישראל שיהיו שוגגין ואל יהיו מזידין גם סמכו על מה שכתב בסמ"ג (לאוין קמח נ"ו) וזה לשונו פוסקין רבותינו שצירפת הקדמונים ש"ן של גויס בזמן הזה אסור בשתיה ומותר בהנאה וכו' והאריך משמע שכל הנאה התירו לקנות ולמכור להשתכר כי לא היה להם ספק דמדינא כל הנאה שרי אפילו לכתחלה כדפרישית מיהו כיון שנתכרר שמקצת אותן הקוטרם שותין גם כן יין של גויס וגם אותן שאין שותין אין סומכין על הגוי לטעום אותו אלא הישראל בעצמו טועמו קודם לקיחה יש לעשות הסכמה וגזירה שלא יהא לשום ישראל שום עסק במשא ומתן של סתם יינן כדי שלא יבואו לשמותו ועיין בתשובת מהר"ם מפאדו"ה בסמ"ג ע"ו כתב דלדעת הגאונים לאו דוקא מגע גוי צ"ן שלנו מותר

נפש אין מתרפאין בו ולא באיסור עבודה זרה אלא ככל שאר האיסורין נפש אין מתרפאין בהם אפילו במקום פיקוח כן שהאיסורין דחויין הן אלא פיקוח נפשות אבל לא מותרין עכ"ל:

דרכי משה

יין ישראל ולא נזכר בדבריהם שום מקום הפסד גם דברי התוספות (נ"ו): ד"ה לאפוקי והאשיר"י (ס"ז) שהביאו דברי הרשב"ם בשם הגאונים אינן מחלקין לומר דדוקא לקבל חובו כי דינא קאמרי ואינן מסופקים כלל אך פוסקים שאין בזמן הזה איסור הנאה ומה שמסיימים וע"ז סומכין לגבות וכו' הוא סיוע דברי התוספות והאשיר"י ולא דברי הגאונים דהמה לא היו מסופקים אך הבאים אחריהם בהיותם מסופקים לא הלכו אחריהם רק במקום הפסד ואף שהרשב"ם הזכיר בדברי הגאונים מגע גוי מכל מקום נראה דלאו דוקא קאמר דהא בסמ"ג לא הזכיר מגע גוי בדבריהם ומה שנקט מגע הוא בדרך העברה להיות מקום ההיתר מן הראיה של תינוק דמיירי במגע וא"כ יש לסמוך אדברי הגאונים הואיל וסתם יינם הוא דרבנן יש לסמוך אמיקל בהפסד כדאמרין פרק אלו טרפות (חולין מט:) והא רב דמחמיר באיסור דאורייתא ואת אמרת התורה חסה על ממונם של ישראל וכו' משמע הא אי הוי איסור דרבנן יש לסמוך אדברי המיקל בהפסד ותו דאין לקנוס לסתור זה להיות כי בפוסקים מפורסמים בינינו בתוספות והרא"ש וטור ראה ההיתר בסתם והוא לא ראה מגילת סתרים שאוסרים רק [מתירים] במקום הפסד ולכן אין לקנוס אבל לא יוסיף לעשות עכ"ל. ולקמן סוף סימן קל"ב משמע דבזמן הזה אפילו בסתם יינן שרי. ועיין לקמן סימן קנ"ה (ארת ג) אם מותר להתרפאות בסתם יינן של גויס:

הגהות והערות

ט] איני מוצא "טעם" להתירו (הגהות יעב"ץ כת"י): י] תיבות "בסימן שאחר זה" ליתא בכתה"י ובד"מ האריך הנדפס והוגה כן בחידושי הגהות דפוס דיהנפורט:

יא] עיין מה שכתבנו בהגהות והערות אות ה*: יב] במסכת שבת דף קמ ע"א הגיטא דעבדי לבי מסותא למיקר ופירש רש"י שם (ד"ה אלונית) שאינה למשקה צמא אלא לצנן לאחר המרחץ ודוגמת רפואה. וכן כתב רש"י בע"ד דף ל ע"א ד"ה ואי עושיו אלונית:

כתב לקמן בסמוך כפירוש רבינו חסד: וכו' ש רבינו וכן ביינומלין והרשב"א וכו' רק שישתנה טעמו מחמת הדבש והפליפליין. נראה דאין רוצה לומר דוקא שישתנה טעמו מחמת שניהם אלא או מחמת דבש או מחמת פלפלין קאמר וכדמסיק אבל לא נשתנה טעמו לא דאלמא דכל היכא דנשתנה טעמו אין זו משום יין נסך ופשוט הוא וכו' פירש דרבותא קאמר אע"פ שאין בכל אחד מהם לבדו לשנות טעמו וכו' ולפע"ד לא משתמע בזה רבותא כלל. ומשמע מדברי רבינו דאלוניתות שלנו שנגע בו גוי מותר אפילו בשתיה והכי משמע מדברי הרשב"א ושאר פוסקים לפי פירוש רש"י והא דפירש רש"י בגמרא אלוניתות כגרייתיה שלא היה יין מחמלה ציד גוי אלא לקחה עשויה

יד ישראל מותרת בהנאה דמו לא מנסך ליה עד כאן לשונו וכן פירש קודם לזה (בסוף דף כ"ט) גבי מצוה דלמלא דבשתיה אסורה היינו דוקא כשלקחה גוי לרשותו דחיישינן שמא נתן בתוכו עוד יין שלו הילכך אסור בשתיה מספק אבל מגע גוי בשלנו מותר אפילו בשתיה אף לרש"י וכן הוא במדברי (סימן תת"ו) וכו' אלוניתות כגרייתיה

רבי יהושע בן לוי המר והחד והמחוק אין זו משום גילוי רבנן דקסרין בשם רבי יהודה [ד] בר טיטוס בזהו דשחיק חד לתלמי ומשמע דהוא הדין לין נסך אין להחירו אלא כיוצא בזה וכתב הוא ז"ל שאם יש בו על חד תלמי פלפלין נראה שאע"פ שאין זו דבש אין זו משום יין נסך כיון שנשתנה טעמו כל כך על ידי הפלפלין וחדש שהי פירשו בגמרא שלנו החד יין ופלפלין ואפשר שהוא קונדיטון האמור בירושלמי ואע"פ טו שאמרו בירושלמי דבש ופלפלין מפני שכן דרך העושים קונדיטון כחיקונו ולא שיהיה זו משום יין נסך אם אין זו דבש ומדברי רבינו ז"ל נראה שאותו שאנו עושין דבש ותבלין יש בו משום יין נסך שאין זו שליש פלפלין ולא אחד מעשרה ולולי שאמרה רבינו הייתי אומר שמוחר לפי שגם הוא נשתנה טעמו וריחו ושמו שאין קורין אותו סתם יין והמחמיר תבא עליו ברכה ומכל מקום אם בשלו אותו בסמנין כמו שעושים עכשיו מקצת בני אדם אין זו משום יין נסך ואף על פי שלא נתנו בו סמנין כלל דיין מצוה שאין זו משום יין נסך עכ"ל. ונראה מדבריו שלא מלאו לבו לחלוק על דברי הרמב"ן להחיר בפחות משליש פלפלין וכן נראה מדברי הר"ן שכתב צריך אין מעמידין (י. דינור ראשון) צריך שיהא בו שליש פלפלין כדמשמע בירושלמי ולא הביא שום חולק וכן נראה מדברי רבינו ירוסם (נ"ו ס"א קמט:) שכתב וכתב לאסור כל שאין בו שליש פלפלין. ומכל מקום מתוך דברי הרשב"א בתורת הבית הקלר (ס"ג:) נראה שהוא סומך על דעתו לפסק הלכה שכתב יש מי שאומר שלא החירו אלא בשנתן לתוכו שליש דבש ושלש פלפלין ואפילו לא נתנו בו דבש כל שנמתו בו שליש פלפלין נשתנה טעמו והנה ואין זו משום יין נסך ויראה לי שאפילו פחות משליש טעמו משתנה הרבה ולא אמרו שליש דבש שליש פלפלין להטעמו כן אלא שאמרו איזהו אנומלין ואמרו שהוא אותו משקה שהורגלו לשת בו שליש דבש ושלש פלפלין עכ"ל ונראה מתוך דבריו שהוא פוסק כסדרתו ולפיכך כתב רבינו בשמו דלאו דוקא שליש דהוא הדין פחות מכאן: וכו' רק שישתנה טעמו מחמת הדבש והפליפליין. נראה דהיינו לומר שאף על פי שאין בכל אחד מהם לבדו לשנות טעמו כיון שע"י שניהם הוא משתנה

פרישה

(יא) ואיזו אלוניתות יין ישן ומים צלולים. פירש רש"י שנשאו ועמדו כללי יום או יומים להיות צלולים (ואפסכים) [ואפסין] העליונים נחת במסננת: (יב) והרשב"א כתב דלאו דוקא וכו' רק שישתנה טעמו מחמת הדבש והפליפליין. לאו דוקא נקט רשב"א יין יין ופלפלין דהוא הדין אם נשתנה טעמו מחמת אחד מהם והא דאמר בגמרא שליש מכל אחד היינו משום שכן היה דרכן לעשות יינומלין:

דרישה

יין מבושל בבית ישראל הוה ואף על פי שפת אפילו בבית ישראל אסור יש לחלק בין יין מבושל לפת כמ"ש הר"ן (יא. ד"ה מפני) והרא"ש (סי' טו) בין פת לשכר שגם בבית ישראל מותר דפת הוא מעשה נשים וגם הכל צריכין לו ולכן בעי הרחקה טפי ונמצא דברי רש"י מכוונים לדברי הפוסקים. ומ"ש שבהגהות מרדכי כתב על דין זה דתבשיל י"ל דלא קאי אדין תבשיל שבזה כולי עלמא מודו כמו שכתבתי אלא קאי אמה שכתב שם בהג"ה וכמו שכתבו התוספות שיש לחלק בין תבשיל לחרדל ושומין ואף על פי שזו ההגהה נכתבה למטה על כרחך צריך אתה לומר דמהופך הוא וצריכה לעמוד אותה הג"ה דמכאן וכו' הגה"ה דאמנם כתוב וכו' ודוק שם יג):

חדושי הגהות

[ד] אין ספק דיש כאן טעות סופר דהא לא מסקינן בשמייהו וכל שכן כשע כזה שהרבה תועות ממנו צ"ע (נו:) וראיתי בספר תמים דעים (סי' קב) הביא הגירסא ר' יהודה בן אנטונינוס (בנכס הגדולה (הגהות כ"י אות יח)):

הגהות והערות

יג) עיי"ש בחידושי אנשי שם על המדרכי שם אות ג: יד) בדפוס"ר ב"י ובדפוסים קדמונים הנוסח מתוך מר חד אין בהם משום גילוי ומשום יין נסך רבי "שמעון" מפרש החד קונדיטון וכו' ומחכות אבל יש בהם וכו' עד חיכות ומשום יין נסך ליתא, והוגה בדפוסים המאוחרים על פי הירושלמי והרשב"א: טו) לשון הרשב"א פרשת בחדש השלישי נמשלה

התורה לקונדיטין מה קונדיטין יש בו יין דבש ופלפלין אף דברי תורה כך אלמא וכו': טז) בדפוס"ר ב"י ובדפוס ברלין "ואפילו" וברשב"א לפנינו ואע"פ: יז) בן הגירסא בפרישה דפוס"ר ובדפוס וילנא, ונראה דיש כאן טעות סופר וצ"ל "דבש" ופלפלין. עיין בית יוסף וכן חיקנו המדפיסים בדפוס קעניגסברג:

מוותרת משום דכבר נתערב היין במשקה ואף על פי שהיין נותן טעם במשקה שהרי לכך נתנו עמהם אף על פי כן אין נאסר צמגע גוי מכלן החיר רש"י יין ישראל נותן לחם המציל ונגע בו הגוי קודם שהרמיחו האש ועוד ראיה מדתניא בתוספתא אלונתית של גוים אסורה

מפני שחלתה יין נסך משמע הא חלתה יין של ישראל מותר צמגע גוי כיון שנתערב צמסקין אסורין עכ"ל ומה שנמלא צמסקי הדפוס מכלן החיר ר"ת הוא טעות כי צמרדני יסן כחוצ רש"י וכן הוא צמפר המרומה סימן קנ"ו אלמא להדיא דרש"י מתירו אף בשמיה ומה

שכתב על זה בהגהה וז"ל אמנם בתוספות הר"ר ישראל מצאנו שנהגו לאסור ועוד דרש"י פירש דאלונתית כצרייתה מותרת בהנאה עכ"ל הך קושיא מפירוש רש"י לאו קושיא היא דלא פרש"י כך אלא כשלקחה הגוי לרשותו דהיא ודאי אסור בשמיה פן עירב בה יין שלו אבל מגע גוי באלונתית שלנו מודה רש"י דמותר אפילו בשמיה כדפרישית והב"י נדחק ליישב פירוש רש"י ואין לומר ושרא ליה מאריה למחרו"ך (דרישה אות ד) שכתב דאסור בשמיה:

וקונטרס אחרון **אלונתית** ש"צו וכו'. מהר"ך פירש אין בו משום יין נסך לאסור בהנאה אבל בשמיה ודאי אסור ולא דק עיין צמיתורי **עוד כאן**:

ואלונתית ש"הן וכו'. זהו על פי פירוש רבינו חס בתוספות לשם: **ו תבשיל** שיש בו יין וכו'. כך פסק רש"י ולא דמי לאלונתית דהוי משקה והיין ניכר צעין הילכך נתנו חכמים שיעור צמגי שישמנה טעמו אבל בתבשיל שאין היין ניכר לא נתנו חכמים שיעור דבכל ענין שרי וכן כתבו תוספות בשם ריב"ז א:

(י רש ע"א) והמרדכי (סז) צפרק אין מעמידין גבי אלונתית צמסקין דלפירוש רש"י באלונתית כצרייתה שפיר איכא למילף הכי ואפילו לפירוש רבינו חס זה יש ראיה להחיר מדתניא בתוספתא (ע"ז פ"ה ה"ו) אלונתית של גוים אסורה מפני שחלתה יין כלומר שחלתה יין של גוי משמע שאם חלתה יין של ישראל מותרת צמגע גוי וכן כתב צמפר המרומה (סי קנו) (ה). והרא"ש כתב דמדיוקא דצרייתה דין גופיה שמעינן הכי דקמי רישא אלונתית של גוים אסורה פשיטא אלא לאשמעינן דשלנו ציד גוי מותר וכן כתב סמ"ג (לאין קמח נד ע"ד) (כה)

דרכי משה

עכ"ל: (ד) וז"ל נראה דאפילו אם הרוכז יין אם נשתנה טעמו משום השכר או משום שאר משקים דשרי דמאי שנא מיין שיש בו פלפלים או דבש דשרי על ידי שנשתנה טעמו וכל שכן לדברי הרמב"ם (פ"א ה"א) דמתיר אפילו במעט דבש דשרי גם כאן: **וכתב** בחידושי אגודה פ"ק דפסחים (סי טו) יין שנקרש ונגע בו גוי אין בו משום יין נסך. ובהגהות אשרי"י פ"ב (סי יז) חרס הבלוע מיין ונגע בו גוי מותר בשמיה כגון ויין שהגליד השיב ר' שמחה דבטיל מתורת משקה ולית ביה משום יין נסך ויין שנקרש כדן אין בו משום מגע גוי ואם חשב עליו למשקה יש בו משום מגע גוי וכן אם נגע בו לאחר שנמחה עכ"ל: (ה) **ודע** אה"ר ישראל שכתב המרדכי ריש אין מעמידין (ע"ב) (סי תתי) בשמו שנהגו לאסור:

פרישה

(יג) **אבל אם רואה שמוציא אותה מן האוצר מותר שאין מערבין בה יין בו**. פירוש יין יסן הנ"ל אין מערבין בו עד שעת מכירה כ"כ רבינו חס אלונתית נקרא חלתה כלל יין (ורש"י פירש שלקחה עשיה מיד ישראל עיי"ש צפרק אין מעמידין. עד כאן הגמיה): **(יד) תבשיל** שיש בו יין בו אין בו משום יין נסך. דוקא תבשיל לפי שאין היין ניכר צעין כלל אבל כשמישמן אותו צומיין או צמרדל יש לחוש יותר כיון שהוא צעין. תוספות. ועיין דרישה:

הגהות והערות

יחן כן הגירסא בב"י דפו"ר וכן הגירסא בחשובות הרשב"א, ובדפוסים המאוחרים הגירסא שנשתנה "טעמו", ועיין אורח מישור סימן זה אות ג: **יטן תיבת** "ודבש" ליתא במרדכי ובדפו"ר ב"י והוגה כן בדפוסים המאוחרים על פי חידושי הגהות דפוס דיהנפורט שהגיה כן ולא צוין שם המקור להגהתו: **כן בדפו"ר** ב"י תיבת "ששים" ליתא, ובמרדכי ובד"מ הארוך הנדפס (אות ה) הנוסח "ששים" כנגד הנוסך: **כאן בב"ח** על הגלין הגיה מחשבו יין "לא חשיב מינו" לענין מגע וכו', והלשון בהגהות אשרי"י הוא מחשבו יין לענין מגע עובר כוכבים אע"פ שלענין יין נסך המעורב בו מחשבו מין במינו: **כבן לאבורה** קשה לדליל כתב בשם התשב"ץ דראוי שלא לנהוג קלות ראש

שרי דאילו נשתנה טעמו צלפלין לצדן אין לורך שיהיה שם דבש כדמשמע מדברי הרשב"א צמסקין. ומשמע דהוא הדין אם נשתנה טעמו מחמת דבש אף על פי שלא נתן בו פלפלין לדעת הרשב"א ז"ל וכן נראה מדבריו בתשובה (ח"א סי' תתי ח"ד סי' קמט) שכתב אם עירצו צמכו דבש הרבה עד שנשתנה שמו יחן אין בו משום יין נסך וזהו יינמלין שאמרו צממלא עכ"ל: **ומ"ש** עוד רבינו אלונתית ש"הן אסורה והני מידי באותם שמוכרין בחנות וכו'. ככר נחצאר:

(הא) **כתב** המרדכי צ"צ דע"ז

(סי' תתי) נשאל ר"י על יין מצושל ודבש יטן שנתערב בו מעט יין חי ונגע בו גוי ולא היה יודע אם היה צמושל ששים כנגד היין החי והשיב דאם יש מן הדבש (ס"א ששים כן) כנגד הנסך אינו מכשירו דסלק את מינו כמי שאינו ושאינו מינו רצה עליו ומצטלו עכ"ל (ג). ויש לתמוה כיון שהיין חי מעורב ציין מצושל למה יאסר צמגע גוי ואחר כך מצאנו להר"ש צר זמח (שו"ת תשנ"ן ח"א סי' טט) שכתב דע שאם אין היין מצושל רבה על היין חי כדי שאם היה המצושל מים לא היה לו מראה יין אסור בו מגע הגוי ויש מגדולי הדור סוברים כי צרוב יין מצושל מתבטל היין ולפי שאין אנו צקיאין בדרכי עבודתן ראוי שלא לנהוג קלות ראש צמה שלא נהגו בו היתר עד עתה עכ"ל. וכתב עוד (שם סי' פז) על זגים שנחתו עליהם תאנים או פירות אחרים לחזק כח היין הנשאר היה נראה לי לילך אחר הרוכז אף על פי שיש להרהר צוה משום דתאנים כל כחם צהם וכ"כ גם לענין יין שנתערב בו שכר תאנים שאם הרוכז שכר נצטל היין (כב) ואינו נאסר צמגע גוי (ד): **תבשיל** שיש בו יין ונגע בו הגוי. כן כתבו התוספות (ל. ד"ה אלונתית) והרא"ש (סי' יג) והר"ן

דלפירוש רש"י באלונתית כצרייתה שפיר איכא למילף הכי ואפילו לפירוש רבינו חס זה יש ראיה להחיר מדתניא בתוספתא (ע"ז פ"ה ה"ו) אלונתית של גוים אסורה מפני שחלתה יין כלומר שחלתה יין של גוי משמע שאם חלתה יין של ישראל מותרת צמגע גוי וכן כתב צמפר המרומה (סי קנו) (ה). והרא"ש כתב דמדיוקא דצרייתה דין גופיה שמעינן הכי דקמי רישא אלונתית של גוים אסורה פשיטא אלא לאשמעינן דשלנו ציד גוי מותר וכן כתב סמ"ג (לאין קמח נד ע"ד) (כה)

דמדיוק זה למדנו דין שנחטו עם תבשיל או עם משקים אחרים ונגע בו גוי אפילו כן קודם שהרתים על האור מותר וגם זה כתוב בספר התרומה (סג). וכתבו המוספות (סג) בשם ריב"ז דוקא תבשיל לפי שאין היין ניכר בעין כלל אבל כשמשימין אותו בשומים או בתרדל שמה יש לחוש למגע גוי לפי שהוא בעין יותר וכן הלכה למעשה עכ"ל. והגהות מיימון כתבו בפ"א מהלכות מאכלות אסורות (דפוס קושטא ה"ט) בשם ספר המלכות קטן (ס"י רדז בהגהות אות ג) דבמורים אין להחיר מפני שרוב פעמים היין נף למעלה ולדו בלא תערובת מיהו תרדל שהוא עז

הרבה נראה לי להחיר דיעבד אף לכתחלה נכון ליזהר עכ"ל:
ובשמי' מדברי הפוסקים דהא דשרי תבשיל שיש בו יין ונגע בו הגוי לגמרי שרו ליה ואפילו בשחיה וקשיא לי שרש"י (ג' ד"ה מותרת) פירש גבי אלונתית כזרייתה מותרת מותרת בהנאה משמע דבשחיה אסורה ואפשר שהם סוברים דכיון שאין הגוי אוסר האלונתית נמגעו ליאסר בהנאה גם לשחיה אינו אוסר דמאן פלג לן ומה שפירש רש"י מותרת בהנאה אפשר דלאו ללמד על עזמה כתב כן אלא ללמד על הרישא דקמחי אסור דבהנאה נמי אסור אבל אלונתית כזרייתה גופה בשחיה נמי שריא כדפרישית ואף על פי שיש לדחות מכל מקום כן נראה לי לדחוק ליישב דברי רש"י לפום מאי דמשמע בדברי הפוסקים. ובהגהות מרדכי (ס"י תת"ח) כתוב על דין זה דתבשיל שיש בו יין ונגע בו הגוי אמנם בתוספות ה"ר ישראל מלחמי שנהגו לאסור ועוד דרש"י פירש דאלונתית כזרייתה מותרת בהנאה עד כאן:

י"א (א) כתב הרמב"ם אם נתערב ביין מעט דבש או מעט שאור וכו'. בפ"א מהלכות מאכלות אסורות (ה"י) כתב שכן הורו גאוני המערב וטעמו מפני שכיון שאינו ראוי למזבח הרי הוא כמבשיל או כשכר שאין בהן משום יין נסך וזהו שכתב רבינו הואיל ואינו ראוי לנסך כלומר דכיון דאינו ראוי למזבח אינו ראוי לנסך לעבודה זרה: **וכתב אדוני אבי הרא"ש בפרק אין מעמידין (פ"י) דאין לסמוך עליו שיעיקר הגזירה משום בנותיהם וכו'. כלומר ואם כן אף על פי שנתן בו שאור ודבש איכא למיגזר משום בנותיהם ויין מבשיל שאינו דמשום דלא שכיח לא גזרו ביה וגם לא חיישין שיבשל אדם כל יינו כדי לשחיתו עם הגוי דטריחא ליה מילתא טובא אבל להטיל מעט שאור או דבש כל אדם יעשו כן להפקיע ענאם מאיסור יין נסך ונמלאו שוחים תמיד עם הגוים ומתוך כך יצאו להתייחד עם בנותיהם. וגם לא דמי לשכר דלית ביה כולי האי איקרובי דעתא כמו ביון דמשום הכי לא מצינו צפירות שאסרו חכמים לשחיתו אלא שהאמוראים משום קדושה היו נוהרים מלשחיתו צדית הגוי עזמו ורצו פפא מפקי ליה אבצ חנותא ושמי (כדליתא ע"ז לא): ואילו יין אפילו הביאו לבית ישראל אסור: **ובתב עוד הרא"ש (סג) שטעמו של הרמב"ם (ג' ד"ה יין מבשיל) שסובר שאין לסמוך על הרמב"ם דכין זה היינו משום דאף אם חמצי לומר דלא גזרו אלא ביון הראוי לנסך שכל גזירתם אחשך ניסוך אסמכוה מאן לימא לן דליניהו לא מנסכי יין המעורב בו שאור ודבש הלא הן מקריבים צות שום ופירות לע"ז שאסרה תורה למזבח (שם ג'): וגם הר"ן כתב שם (י' ד"ה והרמב"ם ז"ל) שהקשו על הרמב"ם כן וכתב עוד דהא יין מוזג פסול לנסך על גבי המזבח (נבא בתרא לו): ואפילו הכי אסיקנא דיש בו משום יין נסך וכן כתב הרשב"א בתשובה (פ"א ס"י תת"ח) ובתורת הבית הקצר (ב"ה ש"ג נ'): ומכל מקום נראה מדבריו דהיינו דוקא בשנתן בו מעט דבש או מעט שאור אבל אם נתן בו דבש הרבה או שאור הרבה עד שנשחנה טעמו מחמתן שרי וכמו שכתבנו בשמו בסמוך ודעת ה"ר יונה גם כן שלא לסמוך על דברי הרמב"ם בזה שכתב בגדרת התשובה (דרוש ג אות מ) יין שנחטו בו מעט דבש ונגע בו הגוי הרי הוא יין נסך וכן הורו כל חכמי ארפת ופרובינצא וקולוניא פרישה****

כתב הרמב"ם. קצת קשה דהיה ליה לרבינו לכמוז ולקדר דברי הרמב"ם קודם דין תבשיל שהוא מדבר ג"כ מעירב דבש דומיא דאלונתית ויינומלין ושמה יש לומר דסידר אהדי תחלה דיינס הפשוטים הנזכרים בגמרא: **אם נתערב ביין מעט דבש בור.** נקט מעט דבש לרבותא דבהרבה דבש שנשחנה טעמו פשיטא דמותר וכת"ש בסמוך דלפילו הרא"ש מודה אלא אפילו מעט דבש שלא נשחנה טעם היין אפילו הכי אין בו משום יין נסך כמו שמבאר הטעם הואיל ואינו ראוי לנסך ויצאור זה כתב ב"י כלומר הואיל ואינו ראוי למזבח אינו ראוי לנסך לע"ז עכ"ל ור"ה לומר משום שנאמר (ויקרא ז' א) כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו וגו': **(יז) הרי הוא ביין מבושל**

הגהות והערות

(טו) כתב הרמב"ם. קצת קשה דהיה ליה לרבינו לכמוז ולקדר דברי הרמב"ם קודם דין תבשיל שהוא מדבר ג"כ מעירב דבש דומיא דאלונתית ויינומלין ושמה יש לומר דסידר אהדי תחלה דיינס הפשוטים הנזכרים בגמרא: **אם נתערב ביין מעט דבש בור.** נקט מעט דבש לרבותא דבהרבה דבש שנשחנה טעמו פשיטא דמותר וכת"ש בסמוך דלפילו הרא"ש מודה אלא אפילו מעט דבש שלא נשחנה טעם היין אפילו הכי אין בו משום יין נסך כמו שמבאר הטעם הואיל ואינו ראוי לנסך ויצאור זה כתב ב"י כלומר הואיל ואינו ראוי למזבח אינו ראוי לנסך לע"ז עכ"ל ור"ה לומר משום שנאמר (ויקרא ז' א) כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו וגו': **(יז) הרי הוא ביין מבושל**

ט"ס. והא דכתב דמדיוק זה למדנו לכאורה צ"ל דהכוונה מהדיוק דתניא בתוספתא שהביא הבית יוסף לעיל ולא מהדיוק דברייתא שהביא הרא"ש, דבסמ"ג לפנינו הביא הדיוק מהתוספתא, אמנם מדמסיים הבית יוסף וגם זה כתוב בספר התרומה נראה דכוונתו לומר על הדיוק שהביא הרא"ש מהברייתא, דעל הדיוק שהביא לעיל מהתוספתא כבר כתב למעלה שכן כתב בספר התרומה, ועיין בספר התרומה שהביא הדיוק דברייתא שהביא הרא"ש ושתור, ועיין בנה"ג בהבב"י אות כד: **כז תיבת "אפילו" ליתא בסמ"ג ובב"י דפ"ר וברפוס ברלין.** והוגה בדפוסים המאוחרים על פי הגהת חידושי הגהות בדפוס דיהנפורט:

ט חומץ לאו בר ניסוך הוא וכו' ורבינו משולם רצה להתירו ונקרא חומץ וכו' והרשב"א כתב שזה סימנו וכו' ורבינו תם אסרו וכו' וכן נוהגים לאסרו. מסידור לשון רבינו נראה דאפילו במצב אסור ותמה ב"י הלא ליכא ספיקא במצב דפשיטא

דחומץ גמור הוא וכדאיתא במרדכי פרק רבי ישמעאל ולי נראה דכיון דנוהגין לאסרו אף במצב אע"ג דהיתר גמור הוא כי היכי דלא תיפוק מיניה חורבא להחיר גם כשאינו חומץ גמור לפיכך סידר רבינו דבריו דנשמע מיניה דאף במצב אסור והכי מוכח מדברי הרא"ש (פ"ב סי' יג) שכתב תחלה דחומץ לאו בר ניסוך הוא דמיירי בחומץ גמור דלית ביה ספק וקאמר בתר הכי אף ישראל

קדושים הם ונהגו בו איסור דאלמא דאף על גב דמדינא שרי נהגו בו איסור לכתחלה להרחיקו ממגע גוי מיהו ודאי דיעבד היכא דליכא הפסד מרובה אי נמי אם נתערב אחר כך ולית ביה ששים אין להחמיר כיון דמדינא היתר גמור הוא. אח"כ כתב הרא"ש דרבינו חס כעס על רבינו משולם שהחיר בטחם מגע גוי בחומץ דכיון דאין אנו בקיאים יש לאסור מדינא אפילו דיעבד ואפילו אם תמצי לומר דלא היתר רבינו משולם אלא בחומץ גמור דמצב מכל מקום כעס עליו למה החירו לכתחלה דנפיק מיניה חורבא להחיר אף בטחם חומץ:

אוצר החכמה

משום יין נסך אבל לאחר שלשה משהחליל להחמין חומץ גמור הוא ולית ביה משום יין נסך. וכתבו התוספות (כט: ד"ה אי משום) והרא"ש (סי' יג) והמרדכי (סי' תחז) שרבינו חס כעס על רבינו משולם שהחיר מגע גוי בחומץ לפי שאין אנו בקיאים בטיב חומץ כי יש חומץ שאלו קורין אותו חומץ ואלו שומים אותו ומקדשין עליו וגם גבי חמרא דלקריס פליגי אמוראי צפרק המוכר פירות מחי נקרא חומץ הילכך אם באת להחיר מגע גוי בחומץ נפיק מיניה חורבא. והר"ן (סא) כתב כלשון הזה שרבינו חס היה מורה איסור לחומץ שלנו שנגע בו הגוי עד שנים עשר חדש משום דליכא חלא דשמו ליה רוצא דאנשי וכן דעת הרמב"ן (ג' ד"ה חמרא) בכל העשוי לשמותו ע"י הדחק משום פירא עכ"ל: והרשב"א כתב בחזקת הבית הארוך (סא) רבינו יעקב (ספר הישר לר"ת חלק השו"ת סי' מה אות א) היה נוהג איסור בחומץ שלנו כשנגע בו גוי לפי שאין אנו בקיאים מחי קרוי חומץ ומעשים בכל יום שיש שקורין אותו חומץ ואחרים שותין אותו ושומעו מה שיהי מחירו לאחר שנים עשר חדש ומיהו מעיקר גמירין אין נראה כן דודאי יש יינות שצתולדתם חמוצים קצת ואין חימוץ אלא שאין מצולין כל האורך ועוד עיקר כח הצוסר ניכר בהם וצאותם יש להחמיר אבל יין שהיה מתחלתו נטעם ביין ואח"כ הקריס בודאי זה שינוי שהגיע והתחיל להחמין וכל שקבל השינוי אין צין תחלת השינוי לגמר החימוץ יותר משלשה ימים ומדע לך שהרי בצדוק החצים להיות מפריש עליה ואחר כך נמלאת חומץ דאפילו זה רבי יהושע בן לוי ורבי יוחנן צפרק המוכר פירות אמרו כל שלשה ימים ודאי יין מכאן ואילך ספק ולכא עולמא מוכח דהם דאילו ידעינן מחי נקרא דלאחר שלשה ימים ודאי חומץ וחלא סופתקא מיקרי וכן פיר"ח לאחר שלשה ימים חומץ סופתקא ואין בו משום יין נסך והמחמיר תצא עליו ברכה ומכל מקום כשמליכין ממנו על הקרקע ומצבצב שמעתי שאין בו ספק שאילולי שהוא חומץ לא היה מצבצב שהיין אין מצבצב וכן איתא במדרש רבתי דחמרא סבין ובסימא סלימא

אוצר החכמה

דרכי משה

(ו) כתב באיסור והיתר הארוך סוף כלל כ"ב (רין טו) יין צימוקים פירוש שנתן מים על הענבים היבשים הרי זה כיון ומתנסך עכ"ל. וכ"כ בתשובה ר' לוי בן חביב סימן מ"א ועיי"ש:

פרישה

ונקרא חומץ משעבר ע"י שלשה ימים משעה שהחמין. פירוש משעה שהתחיל לטעם טעמו ולהחמין שכל שקיבל השינוי אין צין תחלת השינוי לגמר החימוץ יותר משלשה ימים ועיין דרישה. ואין להקשות דלעיל סימן קט"ז דין גילוי קחם רבינו וכתב דין שהחמין אין בו משום גילוי אע"ג דחמרא סכנתא דשאי חסם דידוע דהשרץ אין שותין חומץ וכל דבר הדומה לו מה שאין בו חסם דאנשים שומים דברים הדומה לחומץ כמ"ש רבינו חס:

דרישה

וכן סידר רבינו ירוחם דברי הרשב"א אחר דברי רבינו תם ושם י"ל שרבינו סובר דרבינו תם אף במצב אסור משום פירצה מרסתם ולא חילק ומפני כך אחר דבריו לדברי הרשב"א אבל איני יודע מנין לו לומר כן שהרי יש שאמרו משמו דלאחר י"ב חודש מותר וכיון שהחיר מכללו אף אנו נאמר דבמצבצב מתיר אפילו קודם לכן וכל שכן הוא שעברו עליו י"ב חודש ואינו מבצבצב עכ"ל ב"י ומסיים בסוף דבריו ונראה לי להורות הלכה למעשה להתיר במצבצב כדברי הרשב"א ז"ל ותשובת המרדכי ומיהו באתרא דאיכא למיחש לפריצותא יש להחמיר עכ"ל:

הגהות והערות

[כז] בדפ"ר ב"י דאקריס עם סמ"ך, ועיין בערוך ערך קרס ומשמע שם מדבריו דכן היה גירסתו בגמרא, ועיין ערוך ערך פרצם, ובהפלאה שבערכין ערך קרס:

ולא פקפק אחד מהן דבר מעולם עכ"ל. וגם הריב"ש בתשובה (סי' קפ) קרא חמר על מי שסמך על הוראה זו מפני שכבר דחאה כל האחרונים ב"י ידים. וכ"כ הר"ש בר למח (שו"ת משב"ץ ח"א סי' פה) שאין לסמוך על הוראה זו שכבר דחאה האחרונים (ו):

ו חומץ לאו בר ניסוך הוא

דפיכך מן הראוי שלא יהא

בו משום מגע גוי ורבינו משולם רצה להתירו וכו'. צפרק אין מעמידין (כט:): תנן אלו דברים של גוים אסורין ואיסורן איסור הנאה היין והחומץ של גוים שהיה מתחלתו יין ובגמרא פשיטא משום דאחמין פקע ליה איסוריה אמר רב אשי הא אחא לאשמעינן חומץ שלנו ציד גוי אין צריך חותם בחור חותם אי משום

אינסוכי לא מינסכי ואי משום איתלופי כיון דליכא חותם לא טרח ומיזיף. ומדקאמר אי משום אינסוכי לא מינסכי משמע בהדיא דחומץ שלנו שנגע בו הגוי מותר אפילו בשחיה דהא אמרינן דלא מינסכי כלומר דלאו בר ניסוך הוא. וגרסינן חו התם (ג') אמר רבא האי חמרא דלקריס [כז] עד תלתא יומי יש בו משום גילוי ויש בו משום יין נסך מכאן ואילך אין בו משום גילוי ואין בו משום יין נסך. וכתבו הרשב"א (תוה"א ד"ה ש"ג ג'): והר"ן (י' סע"א ד"ה עד תלתא יומי) דרבא לטעמיה דאמר צפרק המוכר פירות (ב"ב נא). וצפרק בתרא דע"ז (סו:): ריחיה חלא וטעמיה חמרא חמרא ומשום הכי חוק שלשה אימ ביה

משום יין נסך. וכתבו התוספות (כט: ד"ה אי משום) והרא"ש (סי' יג) והמרדכי (סי' תחז) שרבינו חס כעס על רבינו משולם שהחיר מגע גוי בחומץ לפי שאין אנו בקיאים בטיב חומץ כי יש חומץ שאלו קורין אותו חומץ ואלו שומים אותו ומקדשין עליו וגם גבי חמרא דלקריס פליגי אמוראי צפרק המוכר פירות מחי נקרא חומץ הילכך אם באת להחיר מגע גוי בחומץ נפיק מיניה חורבא. והר"ן (סא) כתב כלשון הזה שרבינו חס היה מורה איסור לחומץ שלנו שנגע בו הגוי עד שנים עשר חדש משום דליכא חלא דשמו ליה רוצא דאנשי וכן דעת הרמב"ן (ג' ד"ה חמרא) בכל העשוי לשמותו ע"י הדחק משום פירא עכ"ל: והרשב"א כתב בחזקת הבית הארוך (סא) רבינו יעקב (ספר הישר לר"ת חלק השו"ת סי' מה אות א) היה נוהג איסור בחומץ שלנו כשנגע בו גוי לפי שאין אנו בקיאים מחי קרוי חומץ ומעשים בכל יום שיש שקורין אותו חומץ ואחרים שותין אותו ושומעו מה שיהי מחירו לאחר שנים עשר חדש ומיהו מעיקר גמירין אין נראה כן דודאי יש יינות שצתולדתם חמוצים קצת ואין חימוץ אלא שאין מצולין כל האורך ועוד עיקר כח הצוסר ניכר בהם וצאותם יש להחמיר אבל יין שהיה מתחלתו נטעם ביין ואח"כ הקריס בודאי זה שינוי שהגיע והתחיל להחמין וכל שקבל השינוי אין צין תחלת השינוי לגמר החימוץ יותר משלשה ימים ומדע לך שהרי בצדוק החצים להיות מפריש עליה ואחר כך נמלאת חומץ דאפילו זה רבי יהושע בן לוי ורבי יוחנן צפרק המוכר פירות אמרו כל שלשה ימים ודאי יין מכאן ואילך ספק ולכא עולמא מוכח דהם דאילו ידעינן מחי נקרא דלאחר שלשה ימים ודאי חומץ וחלא סופתקא מיקרי וכן פיר"ח לאחר שלשה ימים חומץ סופתקא ואין בו משום יין נסך והמחמיר תצא עליו ברכה ומכל מקום כשמליכין ממנו על הקרקע ומצבצב שמעתי שאין בו ספק שאילולי שהוא חומץ לא היה מצבצב שהיין אין מצבצב וכן איתא במדרש רבתי דחמרא סבין ובסימא סלימא

אוצר החכמה

עכ"ל. וכך הם דבריו בתשובה ובתורת הבית הקל (שם). כתב כלשון
הזה לזוהו חומץ כל שעמד שלשה ימים לאחר שנמר ריחו והתחיל
להחמץ ויש מגדולי ישראל שהחמירו בו מפני שאין אנו בקיאין בחומץ
יש יין שנראה כחומץ ואינו אלא יין שלא נבשל בעצמו כל זכרו
והמחמיר תבא עליו זרכה ויראה לי
שאל מצעב כשמליכין אותו על
הארץ חומץ גמור הוא שהחומץ
מצעב על הקרקע ולא היין ע"כ.
ודברי רבינו נראה שאין מסודרין
שהיה לו לכתוב דברי רבינו תם סמוך
לדברי רבינו משולם ואחר כך דברי
הרשב"א וכן סידר רבינו ירוחם (י"ז)
ח"א קג) דברי הרשב"א אחר דברי

רבינו תם ושמא י"ל שרבינו סובר דרבינו תם אף במצעב אסר משום
פירצה מדסתם ולא חילק ומפני כך אחר דבריו לדברי הרשב"א אכל
איני יודע מנין לו לומר כן שהרי יש שאמרו משמו ללאחר שנים
עשר חדש מותר וכיון שהמיר מכללו אף אנו נאמר דמצעב מותר
אפילו קודם לכן וכל שכן הוא מ"ן כח שעבר עליו י"ב חדש ואינו
מצעב ועוד שהמרדכי כתב תשובה אחת בפרק רבי ישמעאל (סי' תתמ)
מד ריש ע"א (דברי הרשב"א וז"ל אסר החומץ חוק כל כך כששופכין
ממנו על הארץ הוא מרתים האי ודאי חומץ גמור הוא ולא מיתסר
במגע גוי ובפחות מכאן איני יודע ליתן לו גבול מתי נקרא חומץ
ע"כ. ונראה לי להורות הלכה למעשה להחמיר במצעב כדברי הרשב"א
ז"ל וכתוב המרדכי ומיהו נאמרה דליכא למיחש לפריעותא יש
א"ר החכמה 1234567 להחמיר:

ז **וכתב** [ו] הר"ן בפרק המוכר פירות מדאמרין כגון דאשתכח
חלא סופתקא כלומר חוק דאי לאו דליקרא תלתא יומי לא הוי
חלא סופתקא שמע מינה דאי משכח אינש חלא סופתקא ותוך שלשה
למפרע נגע בו הגוי אין לחוש למגעו דכיון דהשתא הוי חלא סופתקא בודאי
ששלשה ימים קודם לכן היה חומץ גמור בריחו וטעמו
ואינו נאסר: וחומץ ש"ג גוי שהיה מתחלתו יין אסור וכו'. פשוט הוא וכבר כתבתי שזה נזכר בגמרא בדרך פשיטות:

ח **והבוסר** ג"כ מן הראוי שלא יהא בו משום יין נסך וכו'. ארישא דכתב חומץ לאו בר ניסוך הוא קאי: **וב"ש** אלא שרבינו
תם החמיר ג"כ וכו'. כן כתבו המוספות (כט: ד"ה א) והרא"ש (סי' יג) והר"ן (י סע"א) והמרדכי (סי' תתמ) בפרק אין מעמידין
(שם) שרבינו משולם שהמיר מגע גוי במי הבוסר משום דנקרא מיס כדאמרין פרק כל הגט (גיטין לא). משעת כניסת מיס לבוסר וכן
בפ"ד למסכת שביעית (מ"ח) הבוסר משהביא מיס אוכל בו פתו בשדה והקפיד עליו רבינו תם כטן משום דאין אנו בקיאין מתי קרוי
בוסר ועוד שנה שאין הענינים מתבטלים היטב וכי תאמר שלא ינהיג בזה שנה יין נסך והרשב"א (מ"ה ארץ וקלר ב"ה ש"ג ג) כתב
שאין דבריו מחוורים וכתב להחמיר לקחתו מן הגוי כל היכא דליכא למיחש לתערובת יין ונראה לי שמאחר שכל שאר הפוסקים שהזכירו
דיו זה חוששין לדברי רבינו תם אין להקל בו: יין מזוג אפילו נתן בו מים הרבה וכו'. בפרק אין מעמידין (ג) אמר רבא הלכתא
יין מזוג יש בו משום גילוי יש בו משום יין נסך וכתב הר"ן (י. ד"ה יין מזוג) איכא מאן דאמר דהני מילי כגון דליכא טפי משלשה
חלקים מיס אכל איכא טפי לאו חמרא הוא ואין בו משום יין נסך והביא ראיה מפלוגתא דת"ק ואחרים בפרק המוכר פירות (טו:) גבי
שמרי יין לענין זרכה ואינה ראיה דהני מילי בשמרים דכי איכא טפי מעל חד תלתא מיא קיוהא בעלמא הוא אכל יין גמור דליכא
טעם יין ומראה יין יש בו משום יין נסך. וכן כתב הרא"ש (סי' יג) דשמרים שאני שהיוצא מהן אינו אלא קיוהא בעלמא אף על פי
שיש בו טעם יין אכל יין גמור אדם מזוג לפי טבעו ומנהגו הילכך כל זמן שיש בו טעם יין יש בו משום יין נסך. והרשב"א בתורת
הבית (הארץ וקלר ב"ה ש"ד נא). כתב שמי סברות אלו ואח"כ כתב ויש מגדולי החכמים שהתירו אפילו יין של גוים שנפל לתוך שעה
חלקי מיס שנותן טעם לפגם הוא בחוק מיס מרובים כל כך כמו שיתבאר בשער דיני התערובות (כ"ד ש"א ז ע"ד). ויתבאר זה עוד בסיומן
קל"ד (רכד):

פרישה

(כא) וחומץ ש"ג גוי שהיה תחלתו יין אסור. אע"ג דאפילו חומץ
של ישראל נאסר במגע גוי אשמועינן כאן דאפילו במקום שלא נאסר חומץ
של ישראל כגון לרבינו תם לאחר י"ב חודש ולרשב"א אסר מצעב כששופכין
אוחו על הארץ ולר' משולם לאחר שלשה ימים אפילו הכי אסר הוא של
גוי אסור משום שמתחלה היה יין ביד גוי ונאסר ושוב אין לו הימור: (כב) יין

חדושי הגהות

[ו] הבי' העתיק הדברים בשם הר"ן והן הן דברי נמוקי יוסף שסביר הר"ן ב"ב (מ. ד"ה גרסי') ועיין בהגהות לטור אורח חיים סימן תקל"א (אות ב):

הגהות והערות

כח] בדפוס"ר ב"י ובדפוסים קדמונים הנוסח וכל שכן הוא מעברו עליו, ותיבת "מ"ן" ליתא, וכן בדרישה אות ג* העתיק דברי הבית יוסף בלי תיבת מ"ן,
ובדפוסים המאוחרים הוכנס תיבת מ"ן בפנים על פי חידושי הגהות דפוס דיהרנפורט שהגיה כן על פי סברתו: כטן] מובא בספר הישר חלק התשובות
סימא מו אות ג:

יב התמך שנותנין מים ע"ג חרצנים וכו'. פירוש תמיד שלנו
אין זו משום יין נסך אם נגע בו גוי אלא אם כן נתן שלש
מדות של מים ומלא ארבע דהיינו יין גמור לכרך עליו צורא פרי הגפן
לדברי הכל כדאיתא פרק המוכר פירות גבי שמרים והוא הדין בחרצנים
ודעת הר"א בר דוד דכיון שאנו
רואין שהתמיד משוכה לשמיה מיתלף
בין גמור ולכן אין להחמיר מנגע גוי
בשום תמיד אפילו נתן שלש ולא מלא
אלא שלש או אפילו לא מלא כדי

מדמו ולפי דסבירא ליה דאין חילוק בין תמיד של חרצנים לתמיד של
שמרים על כן הביא דברי הר"ר יונה דמתלף בנשמים שלנו פעם
ראשון אסור ופעם שני מותר אבל בחרצנים אם לא נעצרו בגלגל וקורה
לעולם אסור ואם נעצרו בגלגל וכו' ועיין באשירי פרק המוכר פירות
(סי' ט) מי סברת חמרא הוא קיוהא הוא מכאן הורה רבינו תם דיעבד
אם נתן גוי תבית של שמרי יין דשרי דלאו חמרא הוא אלא קיוהא
בעלמא הוא תוספות פרק המוכר פירות (דף נ"א. ד"ה מי סברת) אלמא
דלכתחילה אסור שיתן גוי תבית של שמרי יין וכו' המרדכי פרק
אין מעמידין ובתשובת מור"ם כתוב רבינו תם לא היה מקפיד אם
ינקא הגוי את התבית משמרים וכו' אבל מורי הורה שינקאו ישראל
תחלה משמרים והגוי מדיח ומזיח ממנו שמרי ע"כ:

ב, יא, ו) התמך שנותנין מים ע"ג גבי חרצנים כתב הר"ר
אברהם אב"ד (ספר האשכול ה' יין נסך סי' נו עמ' 147)
שאין בו משום יין נסך וכו'. בפרק המוכר פירות (ו'): גרסינן
שמרי יין מצרכין עליהם שהכל אחרים אומרים שמרים שיש בהם טעם
יין מצרכין עליהם צורא פרי הגפן
אמר רבא דכולי עלמא רמא תלתא
ואתא ארבעה חמרא הוא רמא תלתא
ואתא תלתא ולא כלום הוא כי פליגי
דרמא תלתא ואתא תלתא ופלגא

דרבנן סברי תלתא עייל תלתא נפיק פש ליה פלגא ופלגא נשיחא
פלגי מיא לאו כלום הוא ואחרים סברי תלתא עול תרין ופלגא נפיק
פש ליה כוזא וכוזא בתרי ופלגא חמרא מעליא הוא רבה ורב יוסף
דאמרי תריוויהו אין הלכה כאחרים בעא רב נחמן בר יצחק מרב חייל
בר אבין שמרים שיש בהן טעם יין מהו אמר ליה מי סברת חמרא
הוא קיוהא בעלמא הוא כלומר כל היכי דרמי תלתא ואתא נזיר
מארבעה כת"ק דאחרים. וכתב שם הר"א"ש (סי' ט) ותמיד שרגילין
לעשות שנותנין מים על גבי חרצנים דינם כהך תמיד של שמרים
שמצרכין עליהם שהכל נהיה בדברו אלא אם כן רמא תלתא ואתא
ארבעה דמוכח בריש פרק אלו עוברין (פסחים מז): דתמיד של חרצנים
גרוע משל שמרים. ולענין מנגע גוי כתב הר"ר אברהם אב"ד שאין
מנגע גוי אסור בתמיד אלא אם כן רמא לכרך צורא פרי הגפן כגון

דרמא תלתא ואתא ארבעה והראב"ד (תמים דעים סי' פג, בתשובות ופסקים סי' כט) היה אומר כיון שאנו רואים שתמיד משוכה לשמיה מיתלף
בין גמור ואין להחמיר במגע גוי ועוד יש לחוש שמא מנסכין אותו לע"ז הואיל והוא משוכה לשמיה ודין זה כדרך שאמרו (בבא בתרא נז).
בתרומה ראשון ושני אסור או שמא יש לדמות מנגע גוי בתמיד למה שאמרו ושל הקדש לעולם (אסור) [אסור]. וה"ר יונה כתב דתמיד של
שמרים כל זמן שלא מלא יתר מכדי מדמו שמוחר וכו' עד שאין דרך בני אדם לשמותו עכ"ל הר"א"ש ז"ל ולא הכריע בדבר אלא מפני
שהביא דברי הר"ר יונה לבסוף משמע לרבינו שהוא מסכים לדבריו לא ומצוה דבריו שם שמה שחילקו חכמים בין רמא תלתא ואתא
ארבעה לתלתא פחות היינו דוקא בנעצרו בגלגל וקורה כמו שכתב רבינו וכן כתב הר"ן בפ"ג דע"ז (שם) בשם הרמב"ן (ל. ד"ה הלכתא) וכן
כתב הראב"ד בתורת הדין (הארוך ב"ה ש"ג נא):

י וכתב בתשובותיו (ח"א סי' נח) שאלת אם מותר להזיח החרצנים והוגים מן הגמות על ידי גוי או על ידי יד שמעאל אחר שהזיחו
מהן היין (אחד) [ראשון] ושני. תשובה נראה שאתה מדמה את זו לאותה שאמרו בתרומה ומעשר שני והקדש ומייתי לה ריש פרק
המוכר פירות (שם) גס מן הראשונים ז"ל היו מציין ממנה ראייה לבן למגע גוי ואף על פי שיש להקל במגע גוי משום דהנך תחלתן
מעשר ותרומה והקדש היו אבל לרדת לו אסור לכתחלה בשלנו במגע גוי לא שאינו כל כך קרוי יין שגוריד לו אסור במגע גוי

פרישה

(ג) התמך שנותנין מים ע"ג גבי חרצנים כתב הר"ר אברהם אב"ד כו'. אף על פי שה"ר אברהם אב"ד כתב דיו סתם נקט רבינו חרצנים
לרבותא דרבה לומר אותם חרצנים שנדרשו ברגלים ולא נעצרו בגלגל וקורה דחרצנים אלו עדיפי משמרים ואפילו הכי סובר הר"א אב"ד שאין זו משום
יין נסך אלא אם כן נתן ג' ומלא ד' והיינו כעין מצינו דרבה בר חמא וכו' דנרישה דה"ר אב"ד מייירי אף בתמיד חרצנים אלו:

דרישה

[ד] התמך שנותנין מים ע"ג גבי חרצנים כתב הר"ר אברהם אב"ד
כו'. בבבא בתרא פרק המוכר פירות ת"ר אחד שכר תמרים ואחד שכר
שעורים ואחד שמרי יין מברכין עליהן שהכל נהיה בדברו אחרים
אומרים שמרים שיש בהם טעם יין מברכין עליהם בורא פרי הגפן אמר
רבא דכולי עלמא תלת ואתו תלת ופלגא כו' והלכה כת"ק
חמרא מעליא כי פליגי דרמא תלת ואתו תלת ופלגא כו' והלכה כת"ק
וכתב הרא"ש ע"ז שם (בדף ר"ה סוף ע"א) (סי' ט) ולענין מנגע כתב
ר' אברהם אב"ד ז"ל שאין מנגע גוי אסור בתמיד אלא אם כן רמא לכרך
עליו בורא פרי הגפן כגון דרמא תלתא ואתו ארבעה והראב"ד ז"ל היה
אומר כיון שאנו רואין שתמיד משוכה לשמיה מיתלף ביין גמור ואין
להחמיר במגע גוי ועוד יש לחוש שמא מנסכין אותו לע"ז הואיל והוא
משוכה לשמיה ודין אותו כדרך שאמרו בתרומה ראשון ושני אסור או
שמה יש לדמות מעשה ל' גוי בתמיד למה שאמר ושל הקדש לעולם
אסור והר"ר יונה ז"ל כתב דתמיד של שמרים כל זמן שלא מלא יתר
מכדי מדמו שמוחר דכיון שהתירו תמיד שני במעשר למדנו שנתבטל
טעם היין במים ואין מנגע גוי אסור בו וגם אין דרכו לנסכו אלא
שהחמירו חכמים בתרומה ובהקדש ואין ללמוד משם להחמיר במגע גוי
בתמיד דשאני תרומה והקדש דכיון שנאסרו השמרים החמירו שלא

הגהות והערות

לן ברא"ש וכן בבית יוסף הגירסא יש לדמות "מגע" גוי וכו': לא נראה לי שאין זה הכרח אלא היכא שאותו פוסק שהובא דבריו באחרונה קדם בזמן
לאותו פוסק שהובא דבריו בראשונה, אבל כאן כתב הרא"ש סברתם כפי קדימתן, ונראה שהטור ראה דברי רבינו יונה במקומם וראה בדברי הרא"ש שהארץ
בדבריו חזו היא שהכריחו לומר דהרא"ש הסכים לדברי הר"ר יונה (כנה"ג בהגב"י אות 120): לבן בדפ"ר ב"י היו מביאין ממנה למגע גוי, וברשב"א
היו מביאין "דמיו" למגע גוי. ובחידושי הגהות דפוס דיהרנפורט היו מביאין ראייה:

ומיהו לג] הני מילי בשלהם שהיו עוברים בקורה שלא היה נשאר בו יין אבל בשלנו שדורכין ברגל לא שהרי הרבה פעמים שאפילו בשלישית תמלא בהן גרעינין שלמים וכל שכן שאין היין נעצר ממנו לגמרי וכן כתבו גם מן הראשונים ז"ל על כן ראוי לזהר שלא להוציא ע"י גוי דשמה יש בו טופס יין ואסור וכן אנו נוהגין בכך עכ"ל: **ובתב** בתורת חז"ל (הקד"ר ז"ה ש"ה ס.) שמרים של יין נסך וכן החרגנים של גוים שחמדן צמים ונתן בהם מים צמדה ועצרן בגלגל וקורה שכל לתלויה שבהן יוצא אם נתן ששה לוגין מים ויאלו שצעה מותר

של מים ומצא ארבע. (כד) והראב"ד כתב שאין להחזיר מגע גוי בשום תמיד: יא (כה) וה"ר יונה כתב ששמרים שלנו שתמדן ולא מצא אלא כדי מדתו [ו] פעם ראשון אסור ופעם שני מותר. (כו) אבל שמרים של גוי לעולם אסורין אפילו לא מצא אלא כדי מדתו אפילו תמדן כמה פעמים: (כז) (כח) ומים שנותנין על החרצנים שנדרכו ברגל ולא נתעצרו בגלגל וקורה פעם ראשון ושני

אסור אפילו לא מצא כדי מדתו שהזגים בולעים מהמים ויוצא היין שבהם הילכך [ח] לעולם יש בו משום מגע גוי עד שיהא גרוע שאין דרך בני אדם לשותותו. (כח) ואם נעצרו בגלגל אז אין בהן משום יין נסך אלא אם כן נתן שלש מדות של מים ומצא ארבע. וכן היא מסקנת אדוני אבי הרא"ש ז"ל: יג (כט) חרסים שבלעו יין הרבה עד שכששורין אותן במים פולטין יינן

כפי מה שציארנו למעלה דין מתבטל בתוך ששה חלקי מים ולדברי האומר שאין מתבטל בפחות מששים לעולם אסור ואפילו נתן ג"ט לוגין ויאלו ששים. שמרים או חרצנים שנעצרו או נדרכים שלא בקורה אפילו נתן ששה לוגין ולא יאלו אלא חמשה או פחות מכאן הכל אסור לפי שאין נעצרו כל זרען עכ"ל: **בתוב** בארחת חיים (ס') כג הלכות יין נסך סוף אות לב) נסח הראב"ד (תמים דעיס ס' פג, תשבות ופסקים ס' עב) נראה שאסור להוציא הגוי החרצנים מן הכונה לד] להריקה עד שיפסלו החרצנים והיין שבהם מלשמות דהתם ודאי טיט הוא עכ"ל:

יב, בד"א (ס' תמכז) השיב רבינו תם (ע' תוס' נגה בתרא לו. ד"ה מי) דגוי יכול לרחוץ חצית שיש בו שמרים בלא ישראל דהשמרים לא היו חמרא אלא קיוהא בעלמא ואפילו יש בשמרים טעם יין כדמוכח בפרק המוכר פירות מכל מקום לכתחלה אסור עכ"ל (ז). **כתוב** בארחת חיים (שס) נסח הר"ש על הפסס שפינה שמריו ושנשרו לה] צמים אין לחוש אחר כך לשום מגע ואפילו הוא מוסף לפי שהיין בטל צמים ששכך בהם עכ"ל:

יג חרסים שבלעו יין הרבה וכו'. זהו חרס אדרייני שמינו צפ"צ דע"ז (כט): שהוא אסור בהנאה ואסיקנא צגמרא (לג) דאפילו לסמוך בו כרעי המטה אסור:

דרכי משה

הסמפונות ואותו יין שהיה אדום נעשה לבן ונעשה למים ואפילו הכי אסור כמו יין נסך עצמו דזיעה היוצא מהמשקין החמין הרי הוא כמשקין עצמן עכ"ל וכן לעיל סוף סימן צ"ב אוסר זיעה כעיקר האיסור ולפי זה היין השרוף מיין נסך או משמריו אסור:

(ז) וכן כתב המרדכי סוף פרק המוכר פירות (ס' תקעא) ומדברי ה"ר יונה שכתב רבינו משמע דאוסר בכהאי גוונא. כתב בר ששת בחשובותיו סימן רנ"ה אותן המים שעושין הרופאים מתערובת יין נסך עם שאר סממנים ושורפין היין עד שאין עצמות היין בהן אלא זיעה בעלמא העוברת דרך

פרישה

כדי מדתו אלא מעט מזער אבל מכל מקום מיירי דוקא פעם אחד ושני ודוק עכ"ל ואינו נראה דלשון לעולם לא משמע הכי גם כן נסמך כתב רבינו נסח הר"ר יונה שמרים של גוי לעולם אסורין ומפרש שם דכל ענין מיירי אפילו תמדן כמה פעמים הוא הדין נמי מה שכתב כאן לעולם פירושו כן ונראה לי דלמה לומר אסור לעולם אפילו תמדן כמה פעמים ולמד כן מדברי הר"ר יונה שמרים כסוף דכריי אבל לענין מגע גוי יש לו להחמיר עד שיהא כל כך גרוע שאין דרך בני אדם לשותות עכ"ל (מיהו כשאין בו כלל טעם יין ודאי מותר אפילו בפעם ראשון. עד כאן המגיה) משמע צהדיא מדעריי שאסורין לעולם כמו שכתבתי: (כח) ואם נעצרו בגלגל אז אין בהן משום יין נסך כו'. כתבתי בדרישה שלמד כן מדברי ר' יונה מדכתב דכריי צחרגנים שנדרסים ברגלים ולא נעצרו בגלגל וקורה משמע מדיוקא דנעצרו בגלגל וקורה אין בו משום יין נסך אלא אם כן נתן שלש ומלא ארבע: (כט) חרסים שבלעו יין הרבה וכו' (הרי "הן" כמותו. כן זרין להגיה. עד כאן המגיה). הוא חרס הדרייני צפ"צ דע"ז ריש דף ל"ב מאי חרס הדרייני אמר רב יהודה אמר שמואל חרס של אדרייני קיסר (פירש רש"י כשראה ללכת בגייסות

(כד) והראב"ד כתב שאין להחזיר מגע גוי בשום תמיד. ראה לומר אפילו חמד של חרצנים שנעצרו בגלגל וקורה וכל שכן בשל שמרים וכמו שכתבתי בדרישה דאף בשל שמרים נמי איירי ולא שגא פעם ראשון ושני לעולם אסור וצ"ל שיהא בו שום טעם יין: (כה) והר"ר יונה כתב ששמרים שבלעו שתמדן ולא מצא אלא כדי מדתו פעם ראשון אסור. אע"פ שהר"ר יונה כתב סתם תמיד של שמרים כל זמן שלא מצא יותר מכדי מדתו מותר מכל מקום דייק רבינו מלשונו שפעם ראשון אסור שכתב דכיון שהחזירו תמיד שני צמער למדנו שנתבטל טעם היין כו' משמע דוקא פעם שני נתבטל ולא (טעם) [פעם] ראשון והטעם דאמרין יא' יין שבהן ונכנס מים: (כו) אבל שמרים שיהם לעולם אסורין. טעמו דהואיל וכן שמרי יין נסך אסורין בהנאה: (כז) ומים שנותנין על החרצנים וכו' אפילו לא מצא כדי מדתו וכו'. הטעם שהחרצנים צלועין מיין הרבה כמו שכתבתי בדרישה הילכך אמרין שבלעו מים ויאלו יין מהם: ומ"ש הי"בך לעולם יש בו משום מגע גוי עד שיהא גרוע שאין דרך בני אדם לשותותו. כתב מורי ורבי (רש"ל נדאורי לטור) פירוש לעולם אפילו לא מצא

דרישה

שהר"ר יונה פליג עליהו ומתוך דברי הר"ר יונה יתבאר דבריהם אף כי סתומים הם שמה שכתב הר"ר יונה דתמיד של שמרים כל זמן שלא מצא יותר מכדי מדתו שמוחר וכתב אלא שהחמירו בתרומה כו' נלמד מזה שהראב"ד שהביא ראייה מתרומה מיירי אף בתמיד של שמרים וסבר שאסור לעולם רק שיש בו

חדושי הגהות

[ו] אע"פ שהר"ר יונה כתב סתם תמיד של שמרים כל זמן שלא מצא יותר מכדי מדתו מותר מכל מקום דייק רבינו מלשונו שפעם ראשון אסור שכתב דכיון שהחזירו תמיד שני צמער למדנו שנתבטל טעם היין כו' משמע דוקא פעם שני נתבטל ולא פעם ראשון והטעם דאמרין יא' יין שבהן ונכנס מים (פרישה): [ח] דהבין תיבת לעולם שטעור עיין צפ"צ א"ק ו':

הגהות והערות

לג] ברשב"א "ומכל מקום" וכן הגיה בחידושי הגהות דפוס דיהנפורט: לד] בדפוס"ר ב"י מן "הקורה", והגיה חידושי הגהות בשם כנסת הגדולה (הגב"י אות ע) דצ"ל מן "הכובה" על פי הכתוב בראב"ד וארחת חיים, ובדפוסים המאוחרים הוכנסו הרבה תיקונים מחידושי הגהות בפנים: לה] בארחת חיים הגירסא "ורשכשכו":

בשמה וכן כתב הגהת אשירי (פ"ג סי' יז) וז"ל מידי דהוה איין שהגליד שהשיב רבינו שמחה דבעל ליה מתורת משקה ולית ביה משום יין נסך ויין שנקרש לו איין צו משום מגע גוי ואם חשב עליו למשקה יש צו משום מגע גוי וכן אם נגע צו גוי אחר שנמחה יש צו משום מגע גוי מאור זרוע (פסקי ע"ז סי' קפה) עכ"ל:

יד החרצנים והזגים וכו'. שם (דף ל"ד.) צריכתא ומימרא דאמוראי: וזמ"ש בשם רבינו תם ורבינו אפרים. שם בתוספות ד"ה דורדיא כתבו שרבינו אפרים היה מתיר היכא שיבשן בתנור מיד

ושרבינו תם הקפיד עליו אבל הרא"ש לשם הסכים לדברי רבינו אפרים לפי שהדבר ידוע דשמרים שנתיבשו בתנור נעשו כעפר ולא נשאר בהם טעם כל דהו של יין ועוד קשה לי לדבריו תם מהא דאיתא פרק כל הבשר (פולין דף ק"י.) דרמי צר תמרי היה זולה בשר צפוראני דהפקר לאחר שנים עשר חודש כשנקרבו ונעשו עפר ולמה לא חשב דילמא לא נתמדו דאסורין אפילו נרקבו ונעשו עפר ואף לאחר שנים עשר חודש אבל לדבריו אפרים ניחא מיהו בהגהת אשירי לשם (ע"ז פ"ג סי' כה) כתב דאח"כ התיר רבינו אפרים אפילו פת שנחתמן בשמרים לחם כגון קודס חנוכה אע"פ שיש בשמרים טעם יין הואיל ואין בעיסה טעם יין ומה שנחתמנה לא בשביל היין אלא מחמת השמרים דהא מי פירות אינם מחמיצים ונחלקו עליו רבינו שמריה ור' אברהם אפילו בראשונה ולא התירו פת שנחתמן בשמרי גויים אלא אחר שנים עשר חודש מאור זרוע (פסקי ע"ז פ"ג סי' קפג—קפג) עכ"ל

^{הוא} ^{הוא}

היינו לאחר שנחתמו במים דאיכא תרתי לתיבותא וכן פוראני נמי דשרי לאחר שנים עשר חודש הם החרצנים שנחתמו אבל שמרים שלא נתמדו איין שום דבר מועיל להחירם והעיסה שנחתמנה בהם קודם תמודם או בתוך שנים עשר חודש אף לאחר תמודם אסורין ואפילו באלף לא בטיל כיון דלטעמא עבד והמורה יורה כן סורר ומורה ועלי יערה רוח הבורא ובתוספתא (פרומות פ"י ה"ג) תניא שמרים שיבשו אסורין בהנאה עד כאן (ט): **כתוב** בנדרות חיים (סי' כג הלכות יין נסך סי' טו) אם שרפן אפילו תוך שנים עשר חודש אסורין מותר. וכתב הרא"ש (סי' כה) על דברי רבינו תם ואפילו נתיבשו ואין היין ניכר בהן אסורין כדאמרינן לקמן (מ:) חגיגים וקפלוטות

דרכי משה

(ח) ובבב"ב (הלכות יין נסך סי' צו סא ע"ג) כתב גוי הדורס לזן ענבים לחבית אע"פ שהיין צף על ידיו אינו עושה יין נסך ועל פי זה פשט המנהג שהגויים עושים המשואות ודורכים אותן לתוך השלמא"ש ואף על פי שהיין צף על ידיהן: (ט) ובאיסור והיתר הארוך כלל כ"ה (ד"ן ו) דנוהגין כר"ת:

פרישה

היו מוליכין עמו) כי אחא רב דימי אמר קרקע בתולה היחה שלא עבדה אדם מעולם עבדה ונטעה (ומכא שלא נעבדה היה כל כהה קיים והוציאנו גנפן זה שנטע זה ונעשה חוק) ורמא ליה לחמרא (שנעשה מהגפן) בגליפין (בכלי חרס) חיוורי (חדשים דמייני) ומיניו להו לחמרייהו ומחברי להו בחספא ודרו צהדייהו (נושאין אותן עמהן) וכל היכא דמטו תרו להו (שורין אותן במים) ושמו א"ר יהושע בן לוי ויין ראשון שלנו (יין משונה שלנו) כשלישי שלהן (כששרו החספין פעם השלישי במים היו אותן מים השלישיים משובחין כיון שלנו): (ב) אם בלעו יין נסך הרי הן כמותו ואסורין בהנאה. ואפילו לקמור צו כרעי המטה אסור אע"ג דאמרינן לעיל (סי' צד קמט:) קדרה שנאסרה שצלוה מנשר בלבל מותר לתת לחובה פירות שאני הכא שרופה בקיומו של אסור ע"י דבר אחר שיתא ליה שהיין צלוע בתוכו שהתם מתחזק

^{הוא} ^{הוא}

פרישה

אין בו משום יין נסך אלא אם כן נתן שלש ומצא ארבע ומיירי אף בחרצנים שנדרסים ברגלים ולא נעצרו בגלגל וקורה והר"ר יונה סבירא ליה בפעם ראשון ושני אסור לעולם אפילו מצא פחות ממדתו כדעת הראב"ד ואחר פעם שני סבירא ליה כה"ר אברהם אב"ד וטעמו דחרצנים אלו עדיפי יותר משמרים אבל חרצנים שנעצרו ע"י גלגל וקורה בזה סבירא ליה ג"כ כה"ר אב"ד שאין בו משום יין נסך אלא אם כן נתן שלש מים ומצא ארבע וחרצנים אלו גרוע משל שמרים ובה יתורץ דלא תקשה [דברי] הרא"ש אהדדי שכתב חרצנים גריעי משמרים כמבואר בב"י ושם כתב בהדיא כדברי הר"ר יונה דחרצנים עדיפי משמרים אלא תרי מיני חרצנים נינהו ועל פי זה יתבאר דברי רבינו. וב"י קיצר כאן

הגהות והערות

[לן] עיין מה שכתבנו לעיל בהגהות והערות אות כד: [לן] כן הגירסא בר"מ הארוך ובכלבו וכן בתוספתא ע"ז פ"ח ה"ב הנוסח "הדורס" ענבים כחבית:

יד—טו החרצנים והזגים של גוים תוך שנים עשר חודש אסורים בהנאה וכו'. גם זה שם (כט:) במשנה החרצנים והזגים של גוים אסורין ואיסורם אסור הנאה דברי רבי מאיר וחכמים אומרים לחם אסורים ויבשים מותרין ומפרש בגמרא (לד.) לחם כל שנים עשר חודש יבשים לאחר שנים עשר חודש אמר רבי יוחנן כשהן אסורין אסורין אפילו בהנאה כשהן מותרין מותרין אפילו באכילה. וכתב הר"ף (יג.) ומפרש בירושלמי (פ"ג ה"ה) במשלה אותן מן הצור דאין נעשה יין נסך עד שירד לצור כלומר דזימנין דאפילו לחין מותרין אפילו

לאחר באכילה כגון ששלה אותן הנכרי מתוך הגת שלו עד שלא דרך ולא נמשך היין דאין נעשה יין נסך עד שירד לצור (ח) וכתב הרשב"א בתורת הבית (הארוך צ"ה ש"צ מא:) שהירושלמי הזה למשנה ראשונה הוא ולא שהלכה כן אלא ללמוד ממנה למשנה אחרונה כתב הר"ף ז"ל ולומר שהשולה מתחת הגממיות שחתת האשכולות שעדיין מעורב ענבים ויין צידה אינן אסורין ושלא כדעת ר' יוסי בירושלמי אלא כדעת מי שנחלק עליו עכ"ל: וזמ"ש וכן שמרי יין. שם אמר רב זייד האי דורדיא דחמרא דארמאי לנחר תריסר ירחי שתא שרי: וזמ"ש ומיהו כתב רבינו תם שלא התירו שמרים וזגים וחרצנים לאחר שנים עשר חודש אלא בשתמדם וכו'. שם כתבו התוספות (ד"ה דורדיא) שה"ר אפרים היה אומר כי מסבא שמרים שנתיבשו בתנור מועיל להם כמו המתנה ד"צ חודש ומתוך כך התיר פת של גוים שנחתמן בשמרי יין שנתיבשו בתנור ורבינו תם הקפיד עליו ואמר כי מה שמתיר התלמוד דורדיא לאחר שנים עשר חודש

^{הוא}

לחז. בהגדת פרישה אות לא מובא על שם מהרש"ל:

הוא לא קשיא כאן במשנה ראשונה כאן במשנה אחרונה דמיא בראשונה היו אומרים דורכים עם הנכרי גת ולא חיישינן לדרב הונא חזרו לומר אין דורכין עם הנכרי גת משום דרב הונא ופסקו הפוסקים הלכה כמשנה אחרונה וכדרב הונא. וכתבו התוספות (נה: ד"ה א"ר הונא) והמרדכי (סי' תתמה) שרינו חס מפרש שמכיון שהתחיל לימשך היינו שהתחיל לקלח היין מן הגת אבל המשכה גת עצמו לא דלא חשיבא המשכה אלא חס כן

נמשך חוץ מן הגת וכתבו הרא"ש והר"ן (כה: ד"טו ראשון) שאין פירוש זה מחזור שאינה נקראת המשכה אלא גת עצמו אבל מן הגת לצור ירידה או קילוח נקרא ולא המשכה ועוד דמיא בתוספתא (ע"ז פ"ה ה"ג) הלוקח ענבים מן הגוי ומלא תחתיו גממיות מותר בלדו גממיות אסור אלמלא דאפילו גת עצמו כל שהוא נמשך נעשה יין נסך וגם הרשב"א (מה"א ב"ה ש"ז מה"ע"ג) כתב שאין פירוש זה מחזור ואין לסמוך עליו והסכימו שלשתם שהעיקר כדברי רש"י (נה:): שפירש על דברי רב הונא כיון שהתחיל לימשך שהגת עשויה במדרון ומשעה שהוא נמשך מצד העליון לצד התחתון קרוי יין וכן דעת הרמב"ם שכתב בפ"א מהמ"א (ה"א) מאימתי יאסר יין הגוים משידרון וימשך היין אף על פי שלא ירד לצור אלא עדיין הוא גת גת הרי זה אסור והכי נקטינן: **ובתב** הר"ן (כה: סוף ד"טו ראשון) ומיהו קודם שבאו ענבים גת לא חשיבא המשכה והיינו דמיא לקמן (נט:). גוי שהציא ענבים בצלים ובדרדורים אף על פי שהיין מולף עליהם מותר: **ובתב** עוד הר"ן (ס. ד"ה גמ') על דברי רש"י דכיון שהתחיל לימשך גת עצמו מעליונו לתחתונו נעשה יין נסך כל היין ואפילו מה שלא נמשך ממנו והיינו דמשנין גת פקוקה ומלאה ופירש רש"י פקוקה שפקק הצינור שגת שלא יוכל היין לירד בצור ומלאה כדי שלא ימשך גת עצמו אלא במקום שנשחט שם עומד ואם אימא דלרב הונא אינו נעשה יין נסך אלא מה שנמשך בלדו לא אינטריך לן לשנוי אלא גת מלאה שכל שהיא מלאה ואין היין יכול לימשך במוכה מתוך הענבים אפילו אינה פקוקה וירד מן היין שצמחה לצור לוקחין אותה מן הנכרי וכו' עד אלא על כרחך לרב הונא מכיון שהתחיל לימשך נעשה יין נסך אפילו מה שלא נמשך אבל הרמב"ן נדחק לפרש דלרב הונא אינו נעשה יין נסך אלא מה שנמשך אבל מה שלא נמשך לא וכו' וז"ל נריך לידחק למה לן לאוקמי גת פקוקה ובקושיין דירד לצור מה שבצור אסור ואין דבריו מתיישבין עכ"ל. והרשב"א כתב במורה הבית (הארון שם מה"ע"ג) שדעת הראש"ד נראה שהיא דעת הרמב"ן

ומכל מקום נראה מדבריו ז"ל שדעתו נוטה לדעת הר"ן ז"ל וכן דעת הרא"ש (סי' ג) ויתבאר בסמוך. וכן כתב המרדכי (סי' תתמה) וכן נראה מדברי התוספות (נה: ד"ה א"ר הונא) וספר התרומה (סי' קסו) וסמ"ג (לאין קמח נה:) והכי נקטינן: **ובתב** עוד הר"ן (שם) ומיהו גת פקוקה ומלאה אינה נאסרת

במגע גוי דכ"ה האזי גוונא אפילו רב הונא מודה כדשנין מתימין מעיקרא אליבא דהא אילו הייתה פקוקה ולא מלאה מיתסרא שהרי

נמשך גת עצמו וכן נמי מלאה ולא פקוקה שכיון שהתחיל קלחו לימשך נעשה יין נסך אף מה שלא נמשך אבל הרמב"ן מחמיר לומר דמסקנא דסוגיין אפילו גת פקוקה ומלאה אסור וכן נראה מדברי הרמב"ם (פ"א מהלכות מאכלות אסורות (ה"א) שלא חילק להחיר בפקוקה ומלאה וזו חומרא יתירה וכן מטין דברי הר"ף שכתב שינוא דגם פקוקה ומלאה דאלמלא במסקנא נמי קאי. והרשב"א (ס. ד"ה) כתב גם כן שאין דברי הרמב"ן מחמירים ופסק כדברי הר"ן ז"ל. וכתב מהר"ק בסיומן ל"ב דרואי לימשך דקאמר הרמב"ן היינו כל שנלל היין ורואי להמשך ואף ע"ג דענבים מעורבים ביין. וז"ל הרא"ש (שם) ואף למשנה אחרונה מותר לדרוך גת פקוקה ומלאה ורבינו חס היה אסור כי אולי אסרו לפי משנה אחרונה כל דריכה עם הנכרי אף גת פקוקה ומלאה כי יש לחוש קודם המשכה אטו לאחר המשכה. וכן כתבו התוספות (שם) וסמ"ג (שם) שמטעם זה ראה רבינו חס לנדות המניחים גוים לדרוך בגיגיות קודם המשכה ומשמע דלא אסר רבינו חס גת פקוקה ומלאה אלא שידרוך זה הנכרי אבל מגעו זה מודה דאינו אסור וכדברי הרשב"א והר"ן ז"ל וכן נראה מדברי רבינו בסמוך. וכן דקדק מהר"ק בסיומן ל"ב מדברי סמ"ג לט: **ובתב** עוד מהר"ק שם שאף על פי שהקפיד רבינו חס על המניחים גוים לדרוך בגיגיות וראה לנדותם מכל מקום דיעבד אין לאסור (יב). וכתב ללמד זכות על מה שנהגו הארפתים לקנות מהגוים עריבות ארוכות הנמונות על העגלות מלאות ענבים דרוכות ואכתוב לשונו לקמן בסמוך (קצט: ד"ה וכתב מהר"ק): **ובתב** רבינו מאימתי נקרא יין יאסר במגע גוי משהתחיל לימשך וכו'. היינו דרב הונא: **ובתב** ואפילו לא נגע בו אלא דרכו ונמשך וירד מכחו לבד פקוקה **ובתב** שבבור אסור כדבעינן מימר שאסור בכחו במאי דנפק לבד פקוקה פירוש אפילו לא נגע הגוי בענבים שגת כלל אלא דרכן כגון ששם ענבים על הענבים ועלה הגוי על הענבים ונדרכו מכחו ויאל היין חוץ לגת נאסר מה שיאל כיון דמכח גוי קא נפיק כדבעינן למימר בסיומן

דרכי משא

(יב) וכן הוא בכל בו (הלכות יין נסך סי' צו סא:) דאף אם דרך הגוי אין היין אסור בדיעבד עכ"ל:

פרישה

(לה) ואפילו לא נגע בו אלא דרכו ונמשך וירד מכחו לבד פקוקה פירוש אפילו לא נגע הגוי בענבים שגת כלל אלא דרכן כגון ששם ענבים על הענבים ועלה גוי על הענבים ונדרכו מכחו ויאל היין חוץ לגת נאסר מה שיאל כיון דמכח גוי נפק ואפילו רש"י דסבר דהמשכה גת משוי ליה יין אע"ג דלא נפק לברא היינו לאסור במגע גוי אבל היכא דלא נגע אפילו יין גמור לא מיתסר משום כמו לבד אלא חס כן נפק לברא. ב"י. ונראה לי פירוש לדבריו דאם נגע רגלו בשעת

דרישה

ליאסר במגע גוי וזהו שמסיק ואינו עושה יין נסך עד שירד לבד. ובגמרא שם ע"ב קאמר ע"ז ז"ל א"ר הונא יין כיון שהתחיל להמשך עושה יין נסך פירש רש"י שהגת עשויה להמשך במדרון ומשעה שהוא נמשך מצד העליון לצד התחתון קרוי יין ליאסר במגע גוי (וממילא גוי הנוגע אפילו בחוצותיו וזיגן כאילו נגע ביין צלול שנמשך וכולו נאסר). תנן לוקחין גת בעוטה מן הגוי אף על פי שנטל בידו ונתן לתפוח א"ר הונא גת פקוקה ומלאה פירש רש"י שנפקק הצינור שלא יוכל לירד ממנו לבד וגם מלאה "ענבים" ולא נמשך בה יין ולא זו ממקומו אלא במקום שנשחט שם עומד ורצה לומר אין לחשוש כאן שנמשך ממנו לבד שהרי פקוקה וגם אין לחשוש שמא נמשך על הגת עצמה במדרון שכיון שהיא

הגהות והערות

לט] עיין דרישה אות ז: [מ] ויעיין לקמן סי' קכד דרישה אות ט מה שתירץ שם:

קכ"ה ואפילו לרש"י דסבר דהמטכה גנת משויא ליה יין אע"ג דלא נפק לברא היינו ליאסר במגע גוי אצל הכל דליכא מגע לא מיתסר אלא אם כן יאל לחוך דמיתסר דיין גמור נמי לא מיתסר משום כמו בלנד אלא מאי דנפק לברא וזה נלמד ממה שכתבו שם התוספות

(נו: ד"ה גרגותני) והרא"ש (סי' ד)

בשם רש"י אלא דאמר רב הונא על מתניתין דקמני ירד לבור מה שצור אסור והשאר מותר לא שנו אלא שלא החזיר גרגותני לגת וכו': וכו' ופירוש התחיל לימשך כמו שפירש רש"י שנמשך על הגת בעצמו וכו'. כלומר ולא כרצונו חס שפירש דהמטכה גנת

עלמו לא חשיבא המטכה וכבר כתבתי שדעת הפוסקים כדברי רש"י: וכו' ואם פינה החרצנים והזגין והבדילין מהיין וכו'. כן כתבו שם התוספות (נה: ד"ה א"ר הונא) והרא"ש (סי' ג) לדעת רש"י: וכו' ונאסר כ"ל מה שבגת. כן כתב הרא"ש (סו) וכבר כתבתי שכן דעת הפוסקים ושלא כדברי הראב"ד והרמב"ן ז"ל: וכו' ואפילו לא נגע אלא בחרצנים ובזגין. כן כתב הרא"ש (סו):

(לאין קמה נה: ולכאורה נראה דפשוט הוא שאם אין צהן טופח על מנת להטפוח כי נגע צהן מאי הוא אלא דצפרק השוכר (עב:) אמר רב הונא הנלוך והקטפרס ומשקה טופח חיבור לין נסך ופירש רש"י משקה טופח ואין צו על מנת להטפוח ונראה לי שצריך לומר דסמ"ג סבר כרצונו חס (תוס' נו: ד"ה שמע מינה, עב:) ד"ה אמר להו רב חסדא) דפסק דנלוך אינו חיבור מג' ולית הלכתא כרב הונא אצל למאן דפסק דנלוך הו' חיבור הוא הדין למשקה טופח דהוי חיבור אף על פי שאין צו כדי להטפוח אי נמי דסמ"ג מפרש משקה טופח דרב

אוצר החכמה

1234567

הונא בטופח על מנת להטפוח מדן:

פרישה

(ל) ואפילו לא נגע אלא בחרצנים ובזגים אם יש טופח על מנת להטפוח. אצל אי לא הו' על מנת להטפוח מותר ולא שייך כאלו לומר שיהא אסור משום נלוך חיבור וסמ"ג ליה לרצונו חס"ק מב' שפירש הא דאמר רב הנלוך כו' ומשקה טופח הו' חיבור ראה לומר טופח על מנת להטפוח ולא כפירוש רש"י עיין צ"ח:

דרישה

הצינור לתוכו ומתוכו לבור כדי לסנן היין מחרצנים וחזין: אסור. אף מה שבגת) גרגותני גופא במאי קמיחסרא בנצוק. פירוש בקילות היורד מגרגותני לבור ומחבר הגרגותני לין נסך שבבור: שמע מינה נצוק חיבור. ולקמן בהשוכר את הפועל (עב:) פליגי בה. (וכתבו התוספות (ד"ה גרגותני) ע"ז ואם תאמר אם כן מה שבגת גם כן היה לנו לאסור מטעם נצוק. וי"ל דשאני הכא דהוי נצוק בר נצוק דמגת לגרגותני הו' נצוק אחד ומגרגותני לבור נצוק שני דנקבי הגרגותני אינם עשויין ביורש אלא מן הצדדין ואינו נופל מיד מהגת להבור ולא חד נצוק הוא) כדחני רבי חייה שפחתו בורו (פירוש שנתמלא הבור עד שהגיע היין וטפח בשולי הגרגותני כמו פחסה בפניה דפרק כל הצלמים (מב:)) עכ"ל הגמרא ורש"י. וכתב הרא"ש שם (סי' ג) ז"ל אע"ג דרב הונא קאמר כיון שהתחיל לימשך נעשה יין ואם כן בלא החזרת גרגותני לגת שהגוי דורך בה אסור רב הונא דהכא כמשנה אמרה למילתא ואשמועין אע"ג דאין על מה שבגת תורת יין ליאסר במגע גוי מכל מקום נאסר הוא בתערובת ונפקא מינה למשנה אחרונה בגת פקוקה ומלאה. ועוד נראה דרב הונא דהכא קאי שפיר אמשנה אחרונה ולא נאסר יין שבגת בהמשכה שנמשכו ענבים ויין ביחד לגרגותני ומשם היין לבדו לבור כי הדבר דומה ללוקח ענבים ויין ביחד מן הגת ונתנו למקום אחר ומשם נמשך היין מן הענבים דבר ברור הוא שאין מה שבגת נקרא יין בשביל שנמשך יין מאותו מקום. והשתא הו"א מילתא דרב הונא כפשוטה דיין מאן שבגרגותני נאסר במגע כי התחילו לימשך או משום כח גוי לפירוש רש"י וסבר רב הונא דנצוק אינו חיבור ובשביל שנאמרו דברי רב הונא בבית המדרש אחר שלמדו אותה משנה דירד לבור טעה השומע בדבריו דאמשנה ראשונה אמרה וקאמר שמע מינה דנצוק חיבור ולפי דבריו השיבו לו. וניחא השתא לפסק רבינו תם דרב הונא חזר בו וסובר דנצוק אינו חיבור עכ"ל הרא"ש ז"ל: ביאור דבריו מה שכתב והשתא אתיא דברי רב הונא

הגהות והערות

מא] עיין מה שכתבנו בהגהות והערות לקמן אות נא: (מב) בבית יוסף מובא בשם "סמ"ג", והא דצריך טופח על מנת להטפוח מובא בסמ"ק סי' רכז עמוד רלו: (מג) עיין בסמ"ג לאין קלח דף נה ע"ד שכתב בפירוש כרצונו חס דניצוק אינו חיבור דכתב שם ובשם רבינו יעקב קבלנו דנצוק אינו חיבור והביא ראיות לדבר, אמנם הטור שפסק לקמן סימן קכו דנצוק חיבור כשיטת רש"י וכתב כדברי סמ"ג דצריך להיות טופח על מנת להטפוח צ"ע: (מד) עיין לקמן סימן קכו בבית יוסף דף רט ע"ב דיבור ראשון, ועיין נקודות הכסף סוף סימן קכו:

והרמב"ן סובר דאפילו בטופח על מנת להטפוח לא הוי הכף חיבור ואינו אוסר אלא מקום מגעו. והא דדייק נפרק הסוכר מדמתן הנזק והקטפרס ומשקה טופח לא הוי חיבור לא לטומאה ולא לטוהרה הא לגבי יין נסך הוי חיבור כתב הרא"ש שם על שם ר"ת דעל כרחק הדקדוק אינו אמת לומר דמשקה טופח הוי חיבור לגבי יין נסך דהא צעין טופח ע"מ להטפוח וכו' עיי"ש (צדף ל"ד ע"ג) (פ"ה סי' כו):

(אוצר החכמה)

והרמב"ן כתב אפילו אם יש בו טופח על מנת להטפוח אינו אוסר אלא מקום מגעו. (מ) אבל כל זמן שלא הבדיל היין מן הזגין והחרצנים לא מנוקעים ושאר הגם מותר: ומ"ש אבל כ"ל זמן שלא הבדיל היין מן החרצנים והזגין לא הוי המשכה. פירוש אף על פי שהבדיל היין מלמעלה לא הוי המשכה עד שיצדילנו עד שולי הגיגית וכן כתבו התוספות (נה: ד"ה א"ר הוגא) שכתב רש"ס בשם רש"י ח"ל ואם מפנין גרעינין שבגיגית אילן ואילן כדי שיכנס צלמנעיתו נראה (לר"י) [לרש"י] אין לך המשכה גדולה מזו ועושה יין נסך עכ"ל וזריך לומר לפירושו שפינה הגרעינין עד שולי הגיגית שאם לא פינה כי אם למעלה אין כאן המשכה כיון שיש ענבים תחתיה מדע דהא חנן במתניתין (נה:) אף על פי שנוטל צידו ונותן לתפוח ואם כן פינה ענבים אילן ואילן ואפילו הכי שרי בגמ' פקוקה אפילו לרב הוגא כדמשי צמון אלא לאו שמע מינה דהיא איכא לאוקמי שעדיין לא פינה עד שולי הגם עכ"ל וכן כתב המרדכי (סי' תתמה) וכן נראה מדברי הרא"ש (סי' ג) שכתב חנן לוקחין גמ צעוטה מן הנכרי אף על פי שנוטל צידו ונותן לתפוח וכשמאסף החרצנים והזגין ונתמן לתפוח נשאר היין לצדו ונמשך לצד התחתון ומשני בגמ' מלאה ופקוקה וכיון שהגם מלאה אי אפשר לפנות ולהבדיל כל החרצנים מן היין אלא מן העליונים הוא נוטל ונותן לתפוח ונשאר הרבה חרצנים וזגים עם היין ואין כאן המשכה. וסמ"ג (שם) נראה שהוא מסופק בדבר שכתב לדברי רש"י אפילו בלא נתינת סל אלא שפינה הענבים אילן ואילן ויין צלול כנוס צלמנע נקראת המשכה ושמה לדבריו וכו' כשלא נשאר ענבים עד שולי הגיגית צמון שם עכ"ל וגם ספר התרומה (סי' קסא) כתב כן:

פרישה

(מ) אבל כ"ל זמן שלא הבדיל היין מהזגים והחרצנים וכו'. פירוש אע"פ שהבדיל היין מלמעלה לא הוי הבדלה עד שיצדילנו עד שולי הגיגית. עיי"ש:

[1234567.html](#)

דרישה

לא נאסר בנגיעתו למשנה ראשונה. ולמשנה אחרונה קשה למה לו פקוקה וסתומה אפילו בלא פקוקה וסתומה נמי לא שייך המשכה במה שהוא בגת וכמו שכתבתי בשם הרא"ש כנ"ל. ולא קשיא מידי כי ודאי רבינו כתב כן לשינויא בתרא שהוא עיקר ומה שכתב גת פקוקה ומלאה דאם לא כן בלא חזרת הסל לגת היה נאסר הגת מיד בנגיעת הגוי בסל מכח צוק דאף שרב הוגא מייירי אפילו באינה פקוקה ושרי משום דסבירא ליה צוק אינו חיבור מכל מקום אנו דקיימא לן דנצוק חיבור נאסרה מיד בנגיעה לכך צריך לומר שהיא פקוקה. וצריכין לומר הא דכתב רבינו וירד ממנו יין וחרצנים ביחד לגרנותי היינו שירד ממנו תחלה ועכשיו בשעת נגיעה היא סתומה ומה שכתב שהיא מלאה היינו שחזר ומלאוהו אחר שכבר ירד ממנו ונסתמה אח"כ. אלא שקשה למה כתב שהיא מלאה אפילו לא נתמלאה אח"כ נמי דינא הכי וי"ל דבא לומר אף על גב דאין שום צד חשש איסור נגיעה מצד עצמה דהא לא שייך על המשכה כיון שהיא פקוקה ומלאה אפילו הכי נאסרה בהחזרה מה שבסל לתוכה. ואין להקשות למה כתב וירד ממנה לסל דהא אפילו לא ירד ממנה אלא ממקום אחר נמי דינא הכי. דיש לומר דאורחא דמילתא נקט דמה שירד ממנה אורחא דמילתא להחזיר לתוכה מה שלא נדרך יפה. והא דכתב וירד ממנה יין וחרצנים ביחד לגרנותי קצת קשה אפילו לא ירדו לתוכה אלא בזה אחר זה באופן שהיין ירד בפני עצמו מגת לגרנותי ג"כ הוה מצי לאשמעינן דין זה דאם נגע בתערוכת הסל נאסר ואוסר הגת בחזרתו. אלא שיש לומר ג"כ דאשמעינן רבותא דאע"ג דאין בגת מצד עצמה שום צד איסור אף אם נגע בה גוי מה שאין כן אם היה נמשך ממנה יין לחוד. והוה שסיים וכתב אין על מה שבגת תורת יין. אלא שקשה מה שהתחיל וכתב גת שהיא פקוקה ומלאה דלא שייך בה המשכה הוה ליה למימר באופן דלא שייך בה נצוק שהרי לפי מה שכתבתי עיקר מה שכתב שהיא פקוקה משום נצוק קאמר ליה. לכן היותר נלע"ד דהכי קאמר רבינו גת שהיא פקוקה ומלאה דאלשון משנה וגמרא הנ"ל קאי דמיירי בגת שלוקחין מן הגוי וקאמר גת שהיא פקוקה ומלאה שמצד עצמה אין בה חשש איסור שמה כבר נמשך ממנה ונגע בה גוי שמצאנוהו פקוקה ומלאה מתחילתה וליכא למיחש בה שכבר משך ממנה הגוי ונגע וגם בפנינו ירד מהגת יין וחרצנים יחד לתוך הגרנותי דאז אף שנגע הגוי בפנינו בגת אינו מויק כיון שאין כאן תורת המשכה במה שבגת כיון שהן יורדין ביחד אלא שהגוי אוסר במגעו מה שבסל וחזרו ונתנו מה שבסל לגת נאסר ממנו מה שבגת. וליכא למימר בלי החזרה דנאסר מכח נצוק ד"ל דמיירי שלא נגע הגוי בסל עד שפסק כבר הקילוח שירד מהגת לסל ומשום הכי אין כאן נצוק ואף שכבר ג"כ פסק הקילוח מהסל לתוך הכור מכל מקום נאסר מה שבסל מכח מגעו כיון דהוה טופח על מנת להטפוח והשתא אתי שפיר הכל: ואין לתמוה במ"ש דמיירי בגת של גוי דבכרי רב הוגא נקט ורב הוגא

ומ"ש הילכך אם הגת סתומה ומלאה בענין שאי אפשר ל"ן י"ה ומ"ש הילכך אם הגת סתומה ומלאה וכו'. פירש רש"י שפקקו הצינור על פי הצור שלא יוכל לירד והיא הייתה כולה מלאה ענבים ולא נמשך זה יין ולא זו ממקומו אלא במקום שנחסט

שם עומד עכ"ל ואפילו הכי החמיר רבינו חס' נגת פקוקה ומלאה כמ"א) ומ"ש ולכאורה מותר לדרוך בה אלא שרבינו תם החמיר לאסור בה כיון

דבהמשכה כל דהו נעשה יין נסך אי אפשר ל"זהר ממגעו של גוי אחר המשכה וכו'. כבר כתבתי (ק"א סו"ע) שכן כתבו התוספות והר"ם וסמ"ג וגם כתבתי לשון הרא"ש נסך רבינו חס' שטעמו מפני שיש לחוש קודם המשכה אטו לאחר המשכה ובסוף פרק רבי ישמעאל כתב שטעמו משום דכיון דנהמשכה כל דהו נעשה יין נסך אי אפשר ל"זהר ממגעו של גוי אחר המשכה עכ"ל. ויש נקלם ספרי רבינו תוספת שכתב זה אטו שאינה סתומה וטעות סופר הוא והטעם האמיתי כיון דנהמשכה כל שהוא נעשה יין נסך אי אפשר ל"זהר ממגעו של גוי אחר המשכה: ומ"ש ובשדורכים בגיגית לא שייך בה המשכה. כלומר לפי שאינו מדרון כמו הגת (יג) וכל לשון זה שכתב

רבינו מוכשדורכים בגיגית וכו' עד אם לא שחתם הגיגית הוא לשון הרא"ש שם: א"ח"ח 1234567 קכ"ד (סעיף טו) יתבאר באריכות נס"ד עיי"ש: י"ט ובשדורכים בגיגית וכו' עד שחתם הגיגית. הכל הוא דרכי משה

אוצר החכמה

דרכי משה

(יג) בן כתב המרדכי פרק רבי ישמעאל (ע"ב) (סי' תתמח) בשם תשובת ר"ת ומשמע שם דאפילו בגיגית אסור רבינו חס' לדרוך עם הנכרי דלא עדיף מגת פקוקה ומלאה ואפילו הכי אסור משום גזירה והוא הדין בגיגית:

פרישה

(מא) הילכך אם הגת סתומה וכו'. פירש רש"י סתומה שסתם הצינור של גת שלא יוכל היין לירד ממנו לנור ומלאה כדי שלא ימשך נגת עלמנו אלא במקום שנחסט שם עומד מעורב עם הוגים ועיין דרישה: (מב) אלא שרבינו תם החמיר לאסור בה כיון דבהמשכה כל דהו נעשה יין נסך אי אפשר ל"זהר ממגעו של גוי אחר המשכה וכו'. פירש רש"י נסך רבינו חס' שטעמו מפני שיש לחוש קודם המשכה אטו לאחר המשכה ובסוף פרק רבי ישמעאל כתב שטעמו משום דכיון דנהמשכה כל דהו נעשה יין נסך אי אפשר ל"זהר ממגעו של גוי אחר המשכה: ומ"ש ובשדורכים בגיגית לא שייך בה המשכה. כלומר לפי שאינו מדרון כמו הגת (יג) וכל לשון זה שכתב רבינו מוכשדורכים בגיגית וכו' עד אם לא שחתם הגיגית הוא לשון הרא"ש שם:

דרישה

אלישנא דמתניתין קאי בגת בעוטה שלוקחין מהגוי ואגב אשמועינן שאר הדינים הנלוים ממנו וק"ל: ואין להקשות לפ"ז מאי מקשו התוספות תאסור גם מה שבגת מכח נצוק דילמא מיירי בשכבר פסק הקילוח ד"ל לפי סלקא דעתיה דהמקשה דמאי דבגרוגוני לא נאסר אלא מכח נצוק היינו שנוגע הגוי בקילוח היורד מהסל לבור וזה נראה לו דוחק שיפסק קילוח היורד מהגת לסל ולא יפסק הקילוח היורד מהסל להבור וגם מה שכתב הרא"ש דסבירא ליה לרב הונא נצוק אינו חיבור וכתבתי דטעמו דאם לא כן ליאסר מה שבגת מנגיעה שנוגע גוי בסל מכח נצוק אין להקשות דילמא איירי כשכבר פסק הקילוח מהגת לסל משום דהרא"ש ג"כ פירש דברי רב הונא דקאי אמתניתין ולשון משנה איתא ירד לבור מה שבבור אסור והשאר דהני משמע דאיירי אף בשעת ירידתו לבור דאז איכא קילוח ודומיא דהני קתני מה שבגת מותר אף דאיכא קילוח וכו' נתיישב ג"כ קושיא ראשונה וק"ל: ומה שכתב רבינו בסוף סימן קכ"ז ז"ל וכן הדין לגת שהיין יורד למטה ממנו לבור ונגע הגוי בקילוח היורד וכו' צריך לומר דאיירי שהיין יורד צלול מהגת לבור דאם לא כן אין שם יין בתערובת יין וחרצנים ואין צריך סילוק ליין שבגת וכו' וגם אין לומר דמיירי ביורד יין וחרצנים חזין לסל ומשם יורד לבור ונגע בו שם הגוי דאם כן למה אמר רואין הקילוח היורד כאילו הוא בגת ורצה לומר מכח נצוק הא הו' נצוק בר נצוק דכתבתי בשם התוספות לעיל דלא אמרינן לה אפילו לחומרא וכל שכן כאן לקולא ודוק: [ו] הילכך אם הגת סתומה ומלאה. פירושו כתבתי בפרישה שמתוך שהוא סתום ומלאה עומד היין במקומו וכו' תנן במתניתין שלוקחין אותה מן הגוי אע"פ שהוא נוטל בידו ונותן לתוך התפוח אינו נעשה בזה יין נסך וכתב הרא"ש ז"ל אע"פ שנוטל בידו וכו' פירוש וכשמאסף החרצנים והוגים ונותנם לתפוח נשאר היין לבור ונמשך לצד התחתון אפילו הכי כיון שהיא מלאה אי אפשר לפנות ולהבדיל כל החרצנים אלא מן העליונים הוא נוטל ונותן לתוך התפוח ונשארו הרבה חרצנים ווגים עם היין ואין

הגהות והערות

[מה] בכת"י ובדפוסים ספרד וברוב דפוסים הקדמונים הנוסח אחר ההמשכה "אטו שאינה סתומה ומלאה" וכשדורכין בגיגית, ועיין בית יוסף ופרישה אות מג, ועיי' ט"ז אות יב: